№ 11 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 19 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1910

ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 19 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 11

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տպարանի տէլէֆօն № 228

ԴԱՐԻԱ ԱՒԵՏՕՎՆԱ ՍԱՂԱԹԵԼԵԱՆԸ դառակներով յայտնում է ազգականներին և ծանօթներին իր ամուսնու՝

կօլլէժսկի սօվետնիկ

Միխայիլ Եգօրօվիչ ՍԱՂԱԹԵԼԵԱՆԻ

մահվան մասին, որ տեղի ունեցաւ յունվարի 17-ին, երեկոյեան ժամը 5-ին։ Թաղման մասին կը յայտարարվի առանձին։

65. 1—1

Վշտաբեկ ծնողներ՝ Շուշանիկ Վարոսեան և Խաչատուր Յարութիւնեան Բասենցեանցները իրանց դուստրներով յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին իրանց թանգագին և անմոռանալի միակ որդու

ԱՂԱՍՈՒ

վաղաժամ մահվան մասին։ Յուղարկաւորութիւնը այսօր, երեքշաբթի, յունվարի 19-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, հանգուցեալի բնակարանից (Վերայի զառիվայր № 19) դէպի Մէյդանի ս. Գէորգ եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։

Դաւիթ, Յովհաննէս, Նազարէթ և Յակոբ Յարութիւնեան Բասենցեանցները յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին իրանց թանգագին եղբօրորդու՝

ԱՂԱՍՈՒ

վաղաժամ մահվան մասին։ Յուղարկաւորութիւնը այսօր, երեքշաբթի, յունվարի 19-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, հանգուցեալի բնակարանից (Վերայի զառիվայր № 19) դէպի Մէյդանի ս. Գէորգ եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։

ԵՒԼԱԽԻՑ ՇՈՒՇԻ

Կառուցանելիք երկաթուղու համար հարկաւոր է 200,000 հատ շպալ

կաղնի ծառից՝ հետևեալ չափսերի.—երկարութիւնը $2\frac{1}{2}$—$2\frac{3}{4}$ արշին, լայնութիւնը 5—6 վերշօկ և հաստութիւնը 3 վերշօկ։ Շպալները պիտի յանձնվեն Եւլախ, Եդդի-Թափա (Թարթառի տակ), Ասկերան և Խանքենդի՝ ամեն մի պունկտում 50,000 հատ։ Ամեն մարդ կարող է յանձնել 3000 հատից սկսած մինչև պահանջվող քանակութիւնը։ Որոշված քանակութիւնը յանձնելուց յետոյ վարչութեանս վաւերացրած հաշիւներով փողը պիտի ստանան կանխիկ Ս.-Պետերբուրգսկի Մեժդունարոդնի բանկի Բագուի բաժանմունքից։ Ցանկացողները հրաւիրվում են յայտնել գրաւոր իրանց պայմանները ընկերութեանս վարչութեանը—Баку, въ Правленіе Саруханово-Куринскаго Акціонернаго Общества.

Սարուխանօվօ-Կուրինսկի Ակցիօներական Ընկերութիւն

(ա. օ.) (առ.) 63. 3—2

Թիֆլիսի Ժողովարան

Այսօր, երեքշաբթի, յունվարի 19-ին

տեղի կունենայ

ՊԱՐԵՐԵԿՈՅԹ

Երեկոյթին կը նուագեն լարանուագների խումբը և սազանդարներ։

Հիւրերը՝ անդամների առաջարկութեամբ՝ մուտքի համար վճարում են 1 րուբլի։

(առ) 66. 1—1

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ն. Ս. ՕՐԼՄԲՕՎՍԿԻ

Կոկորդի, քթի և ականջի հիւանդութիւններ։ Ընդունելութիւնը ամեն օր՝ երեկ. ժամը 4—7-ը։ Պետրոս Մեծի փողոց, № 26, գեներալ-նահանգապետի դիւանատան դիմաց։

(ե. հ. կ.) (առ.) 1217. 11—8

ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ՈՅԺԵՐԻ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄԸ

III

Մենք ասացինք, որ պանդխտած Թիւրքահայերը կարող են նպաստել իրանց հայրենիքի տնտեսական վերականգնման։

Իբրև օրինակ վերցրինք Ամերիկա գնացած հայերին։

Մինչև այժմ ամերիկահայ աչքի ընկնող գործողները զբաղված էին բացառապէս քաղաքական խնդիրներ շօշափելով և քաղաքական կազմակերպութիւններ առաջ մղելով։

Այժմ էլ դեռ դրախտ չէ սահեծվել արհաւիրքների երկրում. բայց սահմանադրական իրաւակարգի անհրաժեշտութեան գիտակցութիւնը պարձել է սոմ. գործողների մի մասի սեփականութիւն և բազմացել է երկրի մէջ սահմանադրական մարմնչողների թիւը։ Սահմանադրութիւնը հանդէս է եկել իր իրական գործունէութեամբ, պետական կեանքի ղեկավարութեան իր հեղինակութեամբ։

Այժմ այնքան փոխված են քաղաքական-հասարակական տրամադրութիւնները սոմ. ղեկավար շրջաններում, որ արդէն կարելի է մտաւոր ույժերը դրաւել դէպի շինարար աշխատանք, դէպի տնտեսական-արդիւնաբերական, կրթական-հասարակական և հանրային կուլտուրական ձեռնարկութիւններ։

Եթէ ամերիկահայերը մի մեծ համագումար կազմէին և քննութեան ենթարկէին իրանց առաջիկայ անելիքների ծրագիրը, կարող էին պարզել նոր գործունէութեան ուղիներ իրանց համար և միւսին, հայրենիք վերադառնալու, հայրենիքում բեղմնաւոր աշխատանքներ սկսելու, ամերիկական կապիտալները Թիւրքահայաստանի շահերին ծառայեցնելու նպատակայարմար եղանակներ։

Ամերիկահայերը սովոր են ժողովների, սովոր են մասնաւոր համախմբումների և նրանց համար դժուար չէ նախապատրաստվել աւելի ընդարձակ ժողովի համար։ Ամերիկահայերը ունեն բաւական մեծ ծանօթութիւններ ամերիկական արդիւնաբերողների և սպառողների հետ, իւրացրել են բաւականաչափ տեխնիկական հմտութիւններ և ընդունակ կը լինեն պիտանի կուլտուրական ույժեր հանդիսանալու իրանց երկրում, եթէ մանաւանդ կաւելանայ և ամերիկական դրամագլուխների ու ձեռնարկու ոգու ուժեղ աջակցութիւնը։

Երկիրը սպասում է իր զաւակներին և իր գործողներին։

Նրա քայքայված տնտեսութիւնը պահանջում է ուժեղ կուլտուրական գործողների աջակցութիւն։

Տանջված երկրի պանդխտած զաւակը պէտք է բերի իր ձեռ բազուկները, իր զարգացած գլուխը, իր վաստակած յումանները, իր սովորած հմտութիւնները և արհեստը, բազմատեսակ կատարելագործութիւններ, նաև այն հեղինակաւոր աջակցութիւնը, որտեղ նա ապրել է և գործել երկար տարիներ։

Ամերիկահայը պէտք է թելադրի ծառայեցնել ամերիկական հիւպատոսների գործունէութիւնը Թիւրք-ամերիկական առևտրական արդիւնաբերական յարաբերութիւնների ընդարձակման և զարգացման Թիւրքահայերի գործակցութեամբ։

Երբ ամերիկահայերը հերթական լուրջ հարց կը դարձնեն իրանց համար հայրենիքի կուլտուրական վերածնութեան ծրագրի մշակումը, այն ժամանակ նրանք կը գտնեն բեղմնաւոր շատ շաւիղներ, որոնք կը դիւրացնեն և նրանց վերադարձը դէպի մայր երկիր։

Ա. Քալանթար

ՓՈԹՈՐԻԿ ԵՒ ՀԵՂԵՂՆԵՐ

Պարիզ, 16 յունվարի

Մեծամեծ դժուարութիւններով 50 րօպէում ազատեցին 400 հիւանդ կարօղէում ազատեցին 400 հիւանդ կանանց և երեխաների Բուսիկօյի հիւանդանոցից։

Դրութիւնը երէկվանից աւելի ծանր է։ Արևմտեան չափազանց ուժեղ քամին դժուարացնում է զինւորների և ազատիչ խմբերի գործը՝ ազգաբնակութեանն ուտելիք հասցնելու համար։

Լիօնի և Սէն-Լազարի կայարանները, Հռոմէական և Հաւրի հրապարակները, Սէն-Լազար և Կօմէդի-Ֆրանսէզ փողոցները ջրի մէջ են։ Ֆօբուրգում ջուրը մի մետր բարձրութիւն ունի։ Ջուրը մի հողաբաժին պոկեց Ժանվիլէում, ամբողջը մնաց ջրի տակ. Անիէրում ջրասույզ են եղած մի քանի փողոցներ. տներում մնացած բնակիչներին ապաստում են նաւակներով զինւորներ և նաւաստիները։

Ֆալիէրը և Բրիանը այցելեցին Կլիշին։ Ֆալիէրը յայտնեց, որ կառավարութիւնը կօժանդակէ քաղաքային ինքնավարութեան։

Ատլանտեան ովկիանոսի և Լամանշի շրջաններից հաղորդում են կատաղի մրրիկների մասին։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 16 յունվարի

Հեղեղից վնասվածների օգտին մինչև օրս ժողովվեց 1,414,936 ֆրանկ։

Հեղեղի ամբողջ ընթացքում քաղաքի 85,000 շինութիւններից փլվեց միայն մի սրահ Սէն-Ժերմէն բուլվարի վրա։

Դանտօն փողոցում 500 մետր տարածութեան վրա մտնչում է ջրի յորձանքը դէպի ստորերկրեայ ճանապարհը։ Վախենում են, որ Սէնայի տակի կամարը չի դիմանայ ջրի յորձանքին։ Գիշերվայ ժամը 2-ին ջուրը ծածկեց Մեծ օպերայի նկուղները, փողերանոցի արհեստանոցները, նաև բատուշի բոլորքի ջրանցքները և կայարանը։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 16 յունվարի

Կէսօրից յետոյ Սէնայի ջուրը իջաւ երկու սանտիմետր։ Սենտ-Սիւլպիս սեմինարիայի նախկին շինութեան մէջ ապաստանել են 500 մարդ։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 16 յունվարի

Առ. ժ. 8 և 45 րօպէին պարզվեց, որ ջուրը արագօրէն իջնում է։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 16 յունվարի

Առ. ժ. 8-ին ջուրը Տուրնէլ կամուրջի մօտերը իջաւ 7 սանտիմետր։ Ուրիշ տեղերում ջուրը պակասել է 10 սանտիմետրով։ Երեւաց արևը. բարոմետրը բարձրանում է։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 16 յունվարի

Եղանակը աստիճանաբար մեղմանում է. Բուրգօնի պալատը դեռ ևս շրջապատված է ջրով։ Հանրապետութեան հրապարակի կայարանը համարեա ամբողջովին ջրի տակն է։ Ամեն միջոց ձեռք է առնված ազգաբնակութեանը ուտելիք մատակարարելու։ Ջուրը Մարնի և Իօնի վրա հետզհետէ պակասում է։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 17 յունվարի

Ջուրը գիշերս իջաւ դարձեալ 20 սանտիմետր և հաւասար չափով բարձրանում է պակասել։ Սէնայի բարձունքներից ստացվում են հանգստացուցիչ տեղեկութիւններ։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 17 յունվարի

Տամպլի մօտերը կայարանը անակնկալ ջրով լցվեց։ Բաստիլիայի մօտերը ջուրն իջաւ 30 սանտիմետրով։ Հեղեղից երեք տուն ճեղքուածներ ստացան։ (Հ. Գ.)

—

Բերլին, 16 յունվարի

Համբուրգից, Կիլից, Լիւբէկից հաղորդում են ուժեղ ձիւնախառն փոթորիկների մասին, որոնք չափազանց դժուարացնում են նաւագնացութիւնը։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 16 յունվարի

Ամբողջ Անգլիայում կատաղի ձիւնախառն մրրիկներ են, որոնք խանգարում են ամենուրեք հեռագրական հաղորդակցութիւնը։ (Հ. Գ.)

—

Սեվաստօպօլ, 16 յունվարի

Ուժեղ փոթորիկի պատճառով նաւագնացութիւնը կատարվում է անկանոն։ (Հ. Գ.)

—

Պետերբուրգ, 16 յունվարի

Հեռագրալարը Կալէ-Պարիզ-Նիւկէսլ-Լօնդօն գծի վրա փչացել է։ Հեռագրական թղթակցութիւնը Կալէ-Պարիզ ուղարկվում է գնացքներով. Պետերբուրգից Լօնդօն հեռագիրը ուղարկվում է Բերլինի վրայով, Հիւսիսային Անգլիայի համար՝ Ստոկհօլմի և Խրիստիանիայի վրայով։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 16 յունվարի

Յօգուտ Պարիզի հեղեղից վնասվածների Թագաւորը նուիրեց հազար գինէյ, Թագուհին՝ հազար ֆունտ։ (Հ. Գ.)

—

Կօպէնհագէն, 16 յունվարի

Երէկ և այսօր ամբողջ Դանիայում կատաղի ձիւնախառն մրրիկ է տարածվում, որ դժուարացնում է հաղորդակցութիւնը։ Զէլանդիայում գնացքները կանգ են առել։ Այժմ մի քանի տեղերում երթևեկութիւնը վերսկսվել է։ (Հ. Գ.)

—

Լօձ, 17 յունվարի

Տեղական լրագիրներից մինը հանգանակութիւն բացեց յօգուտ Պարիզի հեղեղից վնասվածների։ (Հ. Գ.)

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Նոր-Բուխարա.—Կոտորածը վերջացաւ, սակայն դրութիւնը մնում է յուզալից։ Մասնաւոր տեղեկութիւններին նայած, սպանվել են մօտ 500 մարդ, վիրաւորվել են նոյնքան. փախստականները լցվում են ռուսաց քաղաքամասը։ Ռուսաց զօրքերը տեղաւորվեցին Րէգիստանում։

Սկսվեց յուզմունք Կատտա-Կուրգանում։ Լուրերի համաձայն, այնտեղից դուրս են եկել համարեա բոլոր մահմեդական հոգևորականները։ («Բ.»)

—

Բօմբէյ, 16 յունվարի

Անգլիացիները գրաւեցին 760 հրացան և այլ զէնքեր։ Անգլիացիները կորուստ չունեցան, աւղանները տուին երեք սպանված։ Երէկ արշաւախումբը վերադարձաւ Ջասկ։ (Հ. Գ.)

—

Բուդապեշտ, 16 յունվարի

Այսօր Թագաւորը չընդունեց Խեդէրվարիի հրաժարականի խնդրագիրը և նշանակեց նոր ընտրութիւններ։ Մագնատների պալատը բողոքեց պատգամաւորների պալատի նիստերը յետաձգելու դէմ։ (Հ. Գ.)

—

Վիեննա, 16 յունվարի

Ունգարական մամուլը խստագոյնս դատապարտում է Խեդէրվարիի նրատաշրջանի յետաձգելը և մատնանշում է, որ կառավարութիւնը սահմանադրական չէ։ Խեդէրվարիի դէմ են Կօշուտի, Անդրաշիի, ժողովրդական և կաթոլիկական կուսակցութիւնների օրգանները։ (Հ. Գ.)

—

Վիեննա, 17 յունվարի

Կառավարութիւնը գումարեց Բօհէմիայի սէյմը, թէև գերմանացի և չեխ պատգամաւորների բանակցելուց ոչինչ դրական բան չը ստացվեց։ (Հ. Գ.)

—

Աթէնք, 17 յունվարի

Թագաւորի խորհրդակցութիւնը լիդէրների հետ տևեց երեք ժամ։ Թագաւորը մատնանշեց, որ սահմանադրութեան վերաքննութիւնը հակասում է հէնց սահմանադրութեանը։ Տէօտօկիսը յայտնեց, որ նորմալ դրութիւն սահեծելու միակ միջոցը՝ ազգային ժողով գումարելն է։ Դրագումիսը և Ռալլիսը պաշտպանեցին նրան։ Թագաւորը յայտնեց, որ հակված է խորհել՝ գումարելու հարցի մասին, եթէ լիդէրները կը համաձայնեն կազմել կօնցենտրացիօն կաբինէտ։ Տէօտօկիսը և Ռալլիսը յայտնեցին, որ այդ տեսակ կաբինէտը համարում են աննպատակայարմար։ (Հ. Գ.)

—

Աթէնք, 16 յունվարի

Զինուորական լիգան կաբինէտի նախագահ է առաջարկում Դրագումիսին։ Լուրերին նայած՝ Դրագումիսը պայման է դրել՝ նախ վերջնականապէս մէջտեղից բարձել զինուորական լիգան։ (Հ. Գ.)

—

Աթէնք, 16 յունվարի

Թագաւորը խորհրդակցեց քաղաքական կուսակցութիւնների պարագլուխների և պալատի նախագահի հետ այն ձեռնարկութիւնների քննութեան համար, որոնք անհրաժեշտ են այժմեան դրութիւնը բարելաւելու համար։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 16 յունվարի

Պարլամենտը կը բացվի փետրվարի 8-ին։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 16 յունվարի

Պետերբուրգից հաղորդում են, որ այն տեղեկութիւնը, իբր արդէն նախագծված են Ռուսաստանի և Աւստրօ-Ունգարիայի համաձայնութեան հիմնական սկզբունքները, ճիշդ չէ։ Ճշմարիտ է միայն այն, որ երկու կողմերն էլ ցանկութիւն ունեն բարելաւել փոխադարձ յարաբերութիւնները. սակայն ոչ մի կօնկրէտ առաջարկութիւն ոչ այս, ոչ այն կողմից չէ եղել։ Մասնաւորապէս բնաւ չէ կարող խօսք լինել աւստրիական և ռուսական ազդեցութիւնը Բալկանեան թերակղզում սահմանորոշելու մասին։ (Հ. Գ.)

—

Պետերբուրգ.—Ռուսաց կառավարութիւնը դիմեց ֆրանսիական կառավարութեանը՝ պահանջելով յանձնել Պարիզում ապրող՝ Նիժեգօրօդի նախկին նահանգապետ բարօն Ֆրէդէրիկսին, որ դատապարտված է պաշտօնազրկութեան և 10,000 րուբլի տուգանքի։ («Բ.»)

—

Տամբօվ, 17 յունվարի

Վրաստանի էկզարխ Իննօկէնտի հանդիսաւոր պատարագ մատուցանելուց յետոյ բաժանվեց Տամբօվի հօտից։ Հոգևորականութիւնը մատուցեց թանգագին զաւազան։ Երեկոյեան իշխանութիւնը, քաղաքացիները և վաճառականները տուին ճաշ, որի ժամանակ արվեցին ուղերձներ։ (Հ. Գ.)

—

Պէկին, 17 յունվարի

Ռուսաց դեսպանը բացատրվեց կառավարութեան հետ ամերիկական Ցզինչժօու-Ցիցիկար-Այգունի երկաթուղագծի վերաբերութեամբ։ Ռուսական շահերի առիթով դեսպանը, լուրերի համաձայն, մատնանշել է, որ անհրաժեշտ է հաշուի առնել Ռուսաստանի խորհուրդները և կարծիքները կօնցեսիան տալու ժամանակ։ Եապօնական դեսպանը յայտնեց, որ Եապօնիան ևս շահագրգռված է այդ հարցում և ցանկանում է մասնակցել ձեռնարկութեան մէջ։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 17 յունվարի

Բրայտօնից դուրս եկած արաւ

գնացքը Ստոատովեստ կայարանում խորտակվեց։ Երկու վագօն դուրս եկան գծից և շուռ եկան։ 10 հոգի սպանվեցին, 20-ը վիրաւորվեցին։ (Հ. Գ.)

—

Սալօնիկ, 17 յունվարի

Երեք բօլգարացի նախկին զօրապետներ տեղեկացրին Մօնաստիրի վալիին, որ գնում են լեռները և ընդունում են անլեգալ դրութիւն նախկին յեղափոխականներին սիստեմատիկաբար կոտորելու կեանքի անապահովութեան երաշխաւորութեան բացակայութեան պատճառով։ (Հ. Գ.)

—

Բերլին, 16 յունվարի

Րէյխստագում զինուորական բիւջէի քննութեան ժամանակ տեղի ունեցան աղմկալի տեսարաններ։ Պահպանողական Օլդէնբուրգը յայտնեց, որ կայսրը ցանկացած րօպէին պէտք է հնարաւորութիւն ունենայ հրամայել ամեն մի պօրուչիկի. «Վերցրէք տասը մարդ և փակեցէք րէյխստագը»։ Մի քանիսը ծիծաղեցին, ձախից լսվեցին բողոքի ձայներ։ Ձախակողմը ելաւ տեղից աղաղակելով՝ «Դա յանդգնութիւն է, սահմանադրութեան խախտում»․ աջից ծափահարութիւն։ Նախագահող պրինց Հօհէնլօէն դժուարութեամբ հանդստութիւնը վերականգնեց։

Նացիօնալ-լիբէրալների, կենտրոնի և ազատ մտածողների լիդէրները իրանց կուսակցութիւնների կողմից բողոքում են Օլդէնբուրգի ասածների դէմ։ Ազատ մտածող Շրադէրը ասում է, որ Օլդէնբուրգը ձեռնամուխ է լինում կայսրի իրաւունքներին։

Օլդէնբուրգը յայտնեց, որ կամենում էր կարգապահութեան մասին մի անհամեմատ ցայտուն օրինակ բերել, ապացուցելու համար, որ ծայրայեղ դէպքերում կարգապահութիւնը սահմանադրութիւնից էլ գերադասում են։

Աղմուկը շարունակվում է։ Սօցիալիստ Սակսէն բացականչեց. «Հօհէնլօէ, դո՛ւրս նախագահական բազկաթոռից»։ Լէդէբուրգը պարսաւում է Հօհէնլօէին, որ երկչոտ եղաւ։ Երկուսին էլ նախագահը կարգի հրաւիրեց, Լէդէբուրգը բողոքում է։

Րէյխստագը քննում է այն հարցը, թէ օրինաւոր կերպով նախագահը կարգի հրաւիրեց Լէդէբուրգին։

Նիստի վերջում նախագահեց առաջին փոխ-նախագահ Շպանը։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն.—Վերջին ժամանակներս անգլիական առևտրական ֆիրմաների ներկայացուցիչները աւելի և աւելի հետաքրքրըվում են Ռուսաստանի հետ ապրանքներ փոխանակելու հարցով։ Այդ նպատակով ի միջի այլոց մտադրութիւն կայ մշտական հաղորդակցութիւն հաստատել Բրիստօլի միջոցով։ Այդ առիթով արդէն սկսված են բանակցութիւններ Ռիգայի հասարակական հաստատութիւնների ներկայացուցիչների հետ։ («Б.»)

—

Պարիզ.—Քաղաքային վարչութիւնը միաձայն վճռեց առաջարկել կառավարութեան քաղաքում մացնել պաշարողական դրութիւն։ («Б.»)

—

Պետերբուրգ.—Նշանակվեցին չորս նոր քննութիւն, որոնցից երկուսը լինելու են ինքնուրոյն, իսկ երկուսը՝ օգնելու են սենատոր Գարինին։ Օժանդակիչ քննիչները զբաղվելու են բացառապէս ինտենդանտական գործերով։ Այդ նպատակով Կիէվ է ուղարկվում սենատոր Դէտիլլինը, Վարշավա՝ Նէյգարդտ։ Ինքնուրոյն քննութիւնները նշանակված են արևելեան և արևմտեան Սիբիրի համար։

Հեղինակաւոր աղբիւրից հաղորդում են, որ Աւստրիայի կողմից նոր քայլեր են արված բարեկամական յարաբերութիւններ ստեղծելու Ռուսաստանի հետ։ Պետերբուրգ է բերված Ֆրանց-Յովսէփի սեփական ձեռքով գրված նամակը։ («Б.»)

—

Օլթի.—Թիֆլիսի պօստ-հեռագրական գրասենեակի կառավարչի օգնական Դեբրիւէնը անակնկալ քննութիւն կատարելով տեղական պօստ-հեռագրական գրասենեակում՝ երևան հանեց 13,000 ր. վատնում։ Գրասենեակի կառավարիչը և նահանգական քարտուղարը ձերբակալված են։ Կատարվում է քննութիւն։ («К.»)

—

Բագու.—Յունվարի 16-ին, շաբաթ, վաղ առաւօտեան Սվեատօյ կոչված կղզու վրա Նօբէլի նաւթահորերի մեքենավար Պերիկուլան խեղդուրութեան ատրճանի հասած գնդակահարեց նաւթահորերի կառավարչի օգնական Ցիկուլին և մեքենավար Մօշկօվսկիին, որից յետոյ ինքն էլ անձնասպան եղաւ։ («К.»)

—

Նիւ-Եօրկի եպիսկոպոսական ս. Գէօրգ եկեղեցու վանահայրը, որի ծխականներն են ամերիկական միլիարդէրները, խոսք լեզուով հայհոյեց նախընթաց կիրակի նրանցից մի քանիսին, որոնց թւում և «տրէստների թագաւոր» Մօրգանին նրա համար, որ նրանք շատ ուշ էին եկել ժամասացութեանը։ Նա ասաց. «Ձեր քրիստոնէութիւնը պարօդիա է։ Ես աչքի անցրի այն ռռճիկի ցուցակները, որ դուք տալիս էք ձեր բազմաթիւ միլիօններից և գտայ, որ չնչին է աշխատանքի այն վարձը, որ դուք առաջարկում էք։ Այստեղ չը պէտք է լինեն աղքատներ, որովհետև ամեն ինչ բաւարար է այս աշխարհում ամենքի և իւրաքանչիւրի համար։ Անարդար է, որ ով և իցէ ստանայ աւելի, քան նրան հարկաւոր է այն ժամանակ, երբ ուրիշները տանջվում են։ Դա չարիք կը բերէ հէնց իրանց փողատէրերին։ Երբ դուք հաշիւ կը տաք Աստուծուն, այն ժամանակ դուք կը ցաւէք, որ ձեր արծաթը չը բաժանեցիք երկու ձեռքով, բայց այն ժամանակ ուշ կը կը լինի»։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Թէհրան, 16 յունվարի

Ձերբակալվեց Էմին-ուլ-Միւլքը՝ պալատի նախկին մինիստրի որդին։ (Հ. Գ.)

—

Թէհրան, 17 դեկտեմբերի

Ֆինանսների մինիստրը մէջլիսին ներկայացրեց մի նախագիծ, որով առաջարկում է ֆինանսական սիստեմի բարենորոգման համար հրաւիրել 7 ֆրանսիացի մասնագէտների։ Մէջլիսը, ընդունելով հարցը հերթական, յանձնեց նրան բիւջէտային մասնաժողովին։ (Հ. Գ.)

—

Թէհրան, 17 յունվարի

Ռուսական և անգլիական միսիաների եռանդուն բողոքները Մօվագէր-Սալթանէի բարբարոս մահվան պատժի դէմ գործեցին ուժեղ տպաւորութիւն կառավարութեան վրա։ Յանցաւոր ֆէդայիները բանտարկվեցին։ Արտաքին գործերի մինիստրը այցելեց ռուսական դեսպանին և ցաւակցութիւն յայտնեց թոյլ տուած գազանութիւնների համար։ (Հ. Գ.)

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ ԹՈՒՐՔԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

—

Վան, 28 դեկտեմբերի

Նորից ույժեր են պատրաստվում բէակցիայի համար, մութ ույժեր հաւաքվում, կազմակերպվում են և պատրաստվում են պայքարի։

Ինչպէս երբեմն բռնապետութեան շրջանում ազատագրական ույժեր փախչում, կենտրօնանում էին Պարսկաստանում, նոյնը կրկնվում է և այժմ միապետականների կողմից։ Այնտեղ են հաւաքվել ու նորից հաւաքվում են երկրի մութ, անհանգիստ, սահմանադրութիւնից դժգոհ տարրերը և պատրաստվում են դրսից ուժգին հարուած տալու նորահաստատ սահմանադրութեան։

Այնտեղ՝ Իրանում էին ապաստանել սրանից առաջ Հայդէրանլը Մէհմէդ ու Ալի բէյերը, Մանդանի Սայիդ, Միր Մէհէն և ուրիշ յելուզակները, իսկ մի քանի շաբաթ առաջ էլ սահմանագլխից գաղտնի անցան և Իրանում ապաստանվեցին հռչակաւոր ոճրագործ Քէօր-Հիւսէյին, Հայդէրանլը Էմին ու Հաջի Թեմուր փաշաները՝ 100-ից աւելի հեծեալ յելուզակներով։

Սրանք այնտեղ հաւաքվում են Մակուի յայտնի միապետական սարդարի և քիւրդ Սմկօյի շուրջը, և ընդհանրապէս կարծվում է, որ ուզում են կռիւ մղել մի կողմից Իրանի և միւս կողմից էլ օսմ. սահմանադրութեան դէմ, կամ գոնէ հրոսակային կռիւներով դժուարութիւններ յարուցանել կառավարութեան դէմ։

Իսկ աւելի հաւանականն այն է, որ սրանք այս միջոցին են դիմել իբրև բողոք Էրզրումի և Վանի վալիների դէմ, որոնց գործելակերպից ու քիւրդ հարստահարիչ բէյերի դէմ ունեցած վարմունքից մասնաւորապէս դժգոհ են և ուզում են այս կերպ բողոքներով արտայայտվել և պաշտօնանկել տալ նրանց։ Արդեօք կաջողվի՞ այդ նրանց, արդեօք մինիստրութիւնը քիւրդական խըռովիկից խրտնելով կը զոհէ՞ սահմանադրութեան ու արդարութեան այս երկու կարեւոր ախոյեաններին—դեռ չենք իմանում. այդ ցոյց կը տայ մօտիկ ապագան։

Անցնելով սահմանագլուխը Հիւսէյին փաշան հեռագրել է Վանի վալի բէյին, թէ ստիպված է դիմել այս միջոցին չը կարողանալով տոկալ Էրզրումի վալիի արած զրկանքներին, որ նրանից իբր թէ 800 ոսկի կաշառք է վերցրել. մինչդեռ նոյն վալին ոչ թէ կաշառք, այլ պահանջել ու փոքր մասով միայն կարողացել է գանձել կառավարութեան անդուլ պահանջները, որը տարիներից ի վեր Հիւսէյին փաշան պարտ էր կառավարութեանը՝ տասանորդական և ոչխարի տուրքերից։

Ասում են, որ Հիւսէյին փաշան 10,000 ոսկու մօտ պարտք ունի կառավարութեան, որը սրանից առաջ չէր էլ պահանջվում նրանից, իսկ այժմ թէ Վանի և թէ Էրզրումի կառավարութիւնները սկսել են արդէն գանձել և այս նպատակով էլ սկսել են աճուրդի հանել նրա ունեցած տաւարներն ու գոյքերը Բաթնոց, Արճէշ ու Ադիլջէվազ գաւառներում։ Իսկ ոչխարներ և ուրիշ շատ գոյքեր արդէն փախցրել է։

Մինչդեռ քիւրդ էշրաֆներն արտայայտվում են այս կերպ գործնական բողոքով, նրանց Վանի դաշնակից թիւրքերն էլ արտայայտվում են բողոք հեռագրերով։

Արդէն գրել եմ, որ վալին պաշտօնանկ արեց այն թիւրք բնիկ պաշտօնեաներին, որոնք տարիներից ի վեր որջացել էին և տեղ գրաւել երկրի կարևոր պաշտօններում ու, բլօկ կազմելով յայտնի հակահայ ուղղութեան էին հետևում, հեղինակ և քաջալեր լինելով հայերի դէմ կազմված ջարդերին և ցոյց տրված հալածանքներին։ Սրանց աջողվում էր իրանց ազդեցութեան ներքև առնել երկրի վալիներին և ուրիշ բարձր պաշտօնեաներին և առաջնորդել նրանց՝ իրանց ուղղութիւնով, իսկ հակառակ պարագայում ամբաստանութիւններ էին կարդում ու պաշտօնանկում նրանց, որոնք չէին ուզում շեղվել արդարութեան շաւղից։

Սրանք այժմ էլ կատարում են իրանց դերերը։ Բողոքել ու ամբաստանել են մեր վալին իբրև անկարող, որ առաջ բերել ու բերում է երկրում քիւրդական խնդիր, իբրև յայտնի պաշտպան հայերի, իսկ թշնամի՝ իսլամների, թէ նա իբր թէ կառավարվում է հայ քաղաքապետ Պետրոս էֆէնդի Քափամաջեանից։ Սրանով ուզում են ազգայնական գոյն տալ խնդրին, շօվէն զգացումներ արթնացնել Պօլսում ու պաշտօնանկել տալ ներկայ հեստ, իրանց կամքերին ու քմահաճոյքներին չենթարկվող վալին։ Ահա թէ գաղտնիքը ինչումն է, ինչու քիւրդ բէյերը հաւաքվում են Իրանում, որպէսզի փաստ տան իրանց Վանի թիւրք բարեկամներին՝ վալիի դէմ։

Իսկ նրանք, մասնաւորապէս հայեր, որոնք գոհ են ներկայ վալիի արդարասիրութիւնից, աշխատում են նոյնպէս համոզել իրանց պաշտպանողական հեռագիրներով ու հանրագրութիւններով կենտրօնը, թէ բանը ինչումն է և թէ ինչ շարժառիթ ունեն վալիի դէմ եղած բողոքները։ Տեսնենք թէ ո՞ւմ կը մնայ յաղթանակը, ստի՞ն թէ՞ ճշմարտին. դժբաղդաբար ապրում ենք այնպիսի մի երկրում ու ժամանակում, երբ կեղծն ու սուտն աւելի յաղթող են հանդիսանում։

Մտրակ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ԿԱՆԴԻԴԱՏԸ

—

Ինչպէս յայտնի է, Ղարաբաղի թեմի առաջնորդ Աշոտ եպիսկոպոս Շախեանը հրաժարական ներկայացրած լինելով իր պաշտօնից, շուտով պէտք է տեղի ունենայ նոր առաջնորդի ընտրութիւն։ Թեմի զանազան կողմերից այդ առիթով դիմում են մեզ և— յայտնելով թէ մի քանի կանդիդատների անուններ են յիշվում՝ Կարապետ եպիսկոպոս, Գարեգին վարդապետ, Բենիկ վարդապետ, Բագրատ վարդապետ—խնդրում են մեզ յայտնել մեր կարծիքը, թէ այդ կանդիդատներից որն է աւելի յարմարը և համապատասխանը Ղարաբաղի թեմի առաջնորդութեան համար։ Մեր կարծիքն այս է. Կարապետ եպիսկոպոսն արդէն առաջնորդ է մի կարևոր թեմի և հարկ չը կայ նրան տեղափոխել։ Գարեգին վարդապետը ընտրվելով Գանձակի յաջորդ՝ հրաժարվեց և դժուար թէ համաձայնի ստանձնել առաջնորդական պաշտօն, զբաղված լինելով գիտնական աշխատութիւններով և լինելով անդամ կաթողիկոսական դիւանական խորհրդի։ Բենիկ վարդապետը, մեր կարծիքով, աւելի յարմար է քարոզիչ լինելու, քան առաջնորդ։ Մենք, իբրև յարմարագոյն և արժանաւորագոյն առաջնորդացու, կառաջարկէինք ընտրողներին՝ ընտրել Բագրատ վարդապետ Վարդազարեանին, Պարսկա-Հնդկաստանի թեմի առաջնորդական փոխանորդին, որ այժմ վերադարձել է Էջմիածին, իսկ իբրև կանդիդատ՝ Երուանդ վարդապետ Տէր-Մինասեանին։ Յանձին Բագրատ վարդապետի Ղարաբաղի թեմը ձեռք կը բերէ մի աչալուրջ, հոգատար և արթուն հովիւ։

Կաթողիկոսական ընտրութիւնների ժամանակ մենք չը վարանեցինք ամենևին առաջարկել Բագրատ վարդապետին իբրև չորս աւագագոյն կանդիդատներից մէկը։ Նրա գործունէութիւնը Պարսկաստանում՝ լուռ, համեստ, բայց վերին աստիճանի արդիւնաւոր գիտակցն է, որ նա կը կարողանայ գոհացում տալ Ղարաբաղի պէս մի կարևոր թեմի հասունացած պահանջներին։ Իսկ Երուանդ վարդապետին մենք կառաջարկէինք հէնց այժմ ընտրել թեմական տեսուչ։

Հ. Ա.

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ-ՏՆՏԵՍԱԳՈՐԾ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

—

Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը գրաւել էր երկու սեռից էլ մեծ թւով յաճախորդներ, որոնց մէջ էին ապագայ գիւղատնտեսական դպրոցի խնդրով հետաքրքրվողներ, մի քանի շրջաններից ներկայացուցիչներ։

Օրակարգի հարցերից առաջին զեկուցումը ընկերութեան նախագահ Քալանթարինն էր՝ «Գիւղատնտեսական դպրոցների կարիքի մասին»։

Զեկուցանողը այս անգամ մանրամասն կանգ առաւ այդօրինակ դպրոցների տիպերի և իրականացման միջոցների վրա՝ առանց սակայն շօշափելու տեղի հարցը. Քալանթար եկաւ այն եզրակացութեան, որ ամենից ցանկալին ու նպատակայարմարն այն է, որ այդօրինակ դպրոցները լինեն կից թեմական դպրոցներին. դրանով ապահովվում է թէ մայրենի լեզուով դասաւանդութիւնը և թէ աշակերտների որոշ ցենզը այն դէպքում, եթէ գիւղատնտեսական դպրոցը լինելու է սովորինից բարձր. գալով սովորին տիպի դպրոցներին, դրանք կարող են բացվել, իբրև եկեղեցական-ծխական երկդասեան դպրոցներին գիւղատնտեսական պրօֆէսիօնալ բաժանմունքներ, մի բան, որ նախատեսված է հայ դպրոցների համար վերջերումս մշակված նախագծի մէջ, հետևապէս և դրանք ոչ մի արգելք չեն գտնի կառավարութեան կողմից։

Այդ զեկուցումից յետոյ ժողովի ցանկութեամբ տեղի ունեցաւ մտքերի փոխանակութիւն, որի ժամանակ քննութեան առնվեց նաև ապագայ գիւղատնտեսական առաջին դպրոցի տեղն ու տիպը։

Ա. Աթանասեան, նկարագրելով մեր դաշտային և լեռնային երկու շրջանների տընտեսական պատկերը, գտնում է, որ ներկայումս գիւղատնտեսական դպրոցի ամենամեծ կարիք զգում է մեր երկրի լեռնային շրջանի ազգաբնակութիւնը, որպէս հողագործական այնպիսի լայն շրջան, որի կարիքները սիստեմատիքաբար անտես են առնվել կառավարութեան կողմից. ուստի, նրա կարծիքով, առաջին դպրոցը պէտք է լինի մեր երկրի՝ ծովից 4000 ոտնաչափ բարձր գտնված սարահարթերում, և այն՝ երկրագործական-անասնապահական. գալով դպրոցի տիպին, նա լինելու է սովորին ինքնուրոյն, լայն ծրագրով և օրինակելի տնտեսութիւնով։

Թորոսեան՝ Օշականի ներկայացուցիչը՝ կանգ է առնում բնական աւելի լաւ պայմանների մէջ գտնվող շրջանների վրա, մասնաւորապէս Արագածոտնի փէշերի, ուր պատահում ենք մշակութեան ամեն տիպերը և ճիւղերը։

Ատրպ՚ետ պաշտպանում է Աթանասեանի հայեցակէտը և մի շարք փաստերով ապացուցում է սարահարթերի հայ ազգաբնակութեան կարիքներն ու գտնում, որ առաջին դպրոցը պէտք է լինի անա այդ ազգաբնակութեան մէջ և դրանց համար։

Բժ. Բ. Նաւասարդեան գիւղատնտեսական դպրոցի իրականացման միջոցների վրա է կանգ առնում և հարց տալիս, թէ ո՞վ է փող տուողը։

Այդ հարցին պատասխանում են, որ միջոցներ կը գտնվեն, քանի որ հարցը դառել է ժամանակակից. գիւղեր, քաղաքներ առաջարկում են դպրոցի համար կալուածքներ, որոնք կը տան եկամուտներ. պէտք է ենթադրել, որ կը գտնվեն մարդիկ, որոնք կը տան սկզբնական միջոցներ։

Աթանասեան կարդում է մասնագէտ գիւղատնտեսների անցեալ տարի կազմած ծրագիրը, ուր ամենայն մանրամասնութեամբ քննված է գիւղատնտեսական դըպրոցների թէ տիպը, թէ ծախքերը և թէ միւս բոլոր մանրամասնութիւնները։

Այս ընթերցումից յետոյ վէճերի շարունակութիւնը աւելորդ է համարվում, քանի որ գտնում են, որ այդ հարցը բաւականաչափ քննված է հեղինակաւոր մարմնի կողմից և յանձնարարվում է Հայ Գիւղատնտ. և Տնայն. Ընկ. վարչութեանը, որ սա վերջնականապէս մշակի դպրոցի տեղի և հարցի իրաւաբանական կողմը։

Ընդմիջումից յետոյ, որի ժամանակ ներկայ եղողները դիտում են ընկերութեան ջուլհականոցի արդիւնքները, ժողովը անցնում է թռչնաբոյծ Ս. Սարաջեանի զեկուցմանը թռչնաբուծութեան օգուտների մասին։

Զեկուցումը շօշափելով թռչնաբուծութեան տուած օգուտները թէ Ամերիկայում և թէ Եւրոպայում, առաջարկում է ընկերութեանը ունենալ Թիֆլիսում օրինակելի թռչնարան, որից կարողանային օգտվել թռչնաբուծութեամբ հետաքրքրվողները։

Խօսակցութիւններից, որոնց մասնակցեցին Ստ. Մալխասեան, Ա. Աթանասեան, Դ. Մէլիք-Բէգլարեան, Յ. Աղաբաբ, բժ. Աղասարեան և ուրիշները, պարզվեց, որ ճիշդ որ Անդրկովկասում վերջերումս նըկատվում է առանձին հետաքրքրութիւն դէպի թռչնաբուծութիւնը, որ կարիք կայ գաւառում ունենալ թռչնաբուծարաններ, որոնք թէ ձու և թէ ազնիւ տեսակի ճուտեր մատակարարէին ազգաբնակութեանը ձեռնտու գներով, քանի որ Թիֆլիսում երկուսն էլ թանգ են նստում։

Ապա Դ. Մէլիք-Բէգլարեան առաջարկեց ընկերութեանը առաջիկայում կազմակերպել բաշօնական գիւղատնտեսական ցուցահանդէսներ և խոստացաւ առաջին ցուցահանդէսը անել Գանձակում՝ օժանդակութեամբ ընկերութեան և կալուածատէրերի։ Առաջարկը ընդունվեց։

Այնուհետև կարդացվեց ընկերութեան Ախալքալաքի գաւառի Գանձա գիւղի ճիւղի վարչութեան գրութիւնը, ուր շեշտված էին Ախալքալաքի շրջանի կարիքները։

Որոշվեց ի նկատի ունենալ այդ և ամառը կազմակերպել այնտեղ դասախօսութիւններ և գիւղատնտ. մի քանի ճիւղերի կուրսեր։ Ժամը 11-ին ժողովը փակվեց։

Այցելու

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Նոր-Բայազէտ, 5 յունվարի

Ինչպէս յայտնի է, այս ամսին մեզանում պէտք է տեղի ունենան քաղ. վարչութեան անդամների ընտրութիւններ՝ նոր քառամեակի համար։ Մեր քաղ. վարչութեան ներկայ կազմը բաղկացած է մեծ մասամբ երիտասարդ անձնաւորութիւններից, որոնցից շատերը տիրապետում են ռուսաց լեզուին և մեծ եռանդ և ձգտում են ցոյց տալիս դէպի հասարակական գործունէութիւնը։ Եւ թէպէտ մեր քաղ. վարչութիւնը աշխատում է իր ույժերը ներածին չափ հոգ տանել քաղաքի կեանքը բարելաւելու, բայց և այնպէս մեր հասարակութեան մի մասը չէ հաւանում քաղ. վարչութեան գործելակերպը։ Ճիշդ է, ժողովրդական կարիքները հոգացողը պէտք է լինի քաղ. վարչութիւնը, բայց այնուամենայնիւ նրա տարեկան բիւջէն այն աստիճան աղքատ է, որ հազիւ կարելի է լինում իր անհրաժեշտ պահանջները հոգալ և առօրեայ ծախսերը կատարել...

Որևէ հիմնարկութիւն ոչնչով չէ կարող առաջ գնալ, երբ նրա ելքը մուտքից աւելի է։ Հէնց մեր քաղ. վարչութիւնն էլ այդ օրին է։ Այսպիսի հանգամանքներում այլ ևս ինչ արտաքոյ կարգի բարենորոգութիւն կարելի է պահանջել նրանից։ Ժողովուրդը այդ լաւ է հասկանում, բայց նրա տականքը, որ յաճախ նրա անունից շանթեր է արձակում քաղ. վարիչների հասցէին, խօսելու և մեղադրելու լաւ ձիրք ունի և միշտ պահանջում է, որ քաղ. վարչութիւնը դիւթական գաւազանով ժողովրդի կեանքը միանգամից յեղաշրջէ։

Այս տարի թէև մեր հասարակութիւնը դժգոհութիւն է բարձրացրել քաղ. վարչութեան դէմ այն պատճառով, որ նրա քաղաքները և արօտները ենթարկվեցին անասնատէրերի և ոչխարապահների ասպատակութիւններին, բայց դա մի թիւրիմացութեան արդիւնք էր քաղ. վարչութեան կողմից դէպի քաղաքի հասարակութեան խոտատեղերի և արօտամարգերի պահպանութիւնը։

Որսորդ

—

Շուշի, 13 յունվարի

Ամսիս 11-ին քաղ. վարչութեան մէջ կայացաւ ժողով երկաթուղու խնդրի համար։ Յայտնի է, որ Մ. Սարուխանեանի նախաձեռնութիւնով երկաթուղու գիծ պիտի անցկացվի Եւլախից Շուշի։ Ժողովը լսեց թեր և դէմ կարծիքներ այդ հարցի մասին և եկաւ այն եզրակացութեան, որ թոյլ չը տալ այդ գծի դրամական մասը ընկնել մի որևէ եւրօպական ընկերութեան ձեռը, այլ շինել տալ ժողովրդի աջակցութիւնով։ Ժողովը բաց արաւ ստորագրութիւն, որ 2 օրվայ ընթացքում հասաւ 100,000-ի։ Ստորագրութիւնը շարունակվում է քաղ. վարչութեան մէջ։ Ամեն մի ցանկացող ստորագրվում է, թէ ինքը քանի բաժնետոմս կարող է վերցնել։ Ոգևորումը ընդհանուր է, ուրախութիւնը անսահման։ Յոյս կայ, որ օտարութեան մէջ գտնվող ղարաբաղցիները իրանց նիւթական օգնութիւնով թև ու թիկունք կը դառնան Սարուխանեանցին ի կատար ածելու նրա մտադրութիւնը։ Պ. ք. Տէր-Յովհաննիսեանը յանձն առաւ Ղարաբաղի գիւղերում պրօպագանդա մղել այդ հարցի համար, ստորագրութիւններ ժողովել գիւղերում և ճանապարհի շինութեան համար դուրս հանել 20—25 հազար բանւոր էժան գնով, 1—2 օր ձրի բան անել տալով։ Ժողովրդի ուրախութիւնը գլխաւորապէս կայանում է նրանում, որ Շուշուց մինչև Եւլախ վերջապէս հանգիստ և ապահով ճանապարհ կունենայ։

Բարւոք կը լինէր, որ Սարուխանեանը «Մշակի» միջոցով հրատարակէր, թէ որքան ծախս է նախատեսվում այդ ճանապարհի շինութեան համար և որքանը ժողովուրդը պիտի մատակարարի, որպէսզի ընկերութիւններ կազմվէին և ժողովէին այդ պակասը լրացնելու։

2—3 օր է քաղաքումս տիրում է այնպիսի փոթորիկ, որից խորտակվեցին շատ տների տանիքներ։ Այսպիսի փոթորիկ ոչ ոք Շուշում տեսած չէ։ **

—

Գանձակ, 16 յունվարի

Ամսիս 12-ից տեղս է գտնվում Կովկ. ուսումն. շրջանի հոգաբարձու Րուդօլֆը, որ եկել է, ինչպէս լսում ենք, տեղն ու տեղը քննութեան առնելու տեղական դըպրոցական հաստատութիւնների առաջադիմական գործը։

Հոգաբարձուն եր եկած և հետևեալ օրը այցելեց օրիորդաց և տղայոց գիմնազիաները, իսկ ամսիս 14-ին եղաւ քաղ. դպրոցում, ուր քննութեան առաւ դպրոցի առաջադիմութեան գործը և գտաւ բարւոք դրութեան մէջ։

Իսկ ամսիս 15-ից հոգաբարձուն սկսել է այցելել քաղաքիս առաջին և երկրորդ մասերում գտնվող տարրական բոլոր դըպրոցներն անխտիր։ Մասնաւոր քաղ. դպրոցները այցելելուց յետոյ, մտաւ նաև ս. Յովհաննէսի եկ.-ծխ. դպրոցը։ Լսում ենք, որ գոհ է հեռացել դպրոցից։

Սարգօ

—

Թելաւ, 5 յունվարի

Ամսիս 3-ին տեղիս հայոց ծխ. ս. Գայիանեան-Վարդանեան դպրոցի դահլիճում նոր տարվայ առիթով կայացաւ տօնածառ գրական-երաժշտական մասով։ Աշակերտները արտասանեցին մի շարք ոտանաւորներ հայերէն և ռուսերէն և երգեցին մի քանի հայ ժողովրդական երգեր ուսուցիչ Հ. Խանզադեանի ղեկավարութեամբ։

Դահլիճը այն աստիճան լցված էր հասարակութեամբ, որ օդի պակասութիւն էր զգացվում և երեխաներից մի քանի հոգի ուշաթափվեցին։ Կարգապահութիւնը հասարակութեան մէջ բոլորովին կաղում էր։

Ցանկալի էր, որ դպրոցի վարչութիւնը ապագայում ի նկատի ունենար այն միջոցները, որոնք անհրաժեշտ են հասարակական կարգը նման հանդէսներում պահելու համար։ Անցորդ

Ղ ա զ ա խ, 14 յունվարի

Տեղիս ծխ. դպրոցում դեկտ. 31-ի գիշերը կար մանկական երեկոյթ՝ տօնածառով։ Երգերին, ոտանաւորներին և մանկական ներկայացմանը հանդիսատես էին նոյն աշ.-աշակերտուհիները։ Հասարակութիւնը և ծնողները չէին հետաքրքրվել և բացակայում էին բառիս բուն նշանակութեամբ։

Յունվարի 3-ի գիշերը ներկայացում կար։ Դրված էին «Ծարպիկ փաստաբան», «Խոլեր» և «Կըրթ-Կըրթ», որոնք անցան աջողութեամբ, մեծ գոհունակութիւն պատճառելով ներկայ եղողներին։

Զուտ արդիւնք յօգուտ ծխ. դպրոցի մնաց 19 ր. 61 կ.։ Զ. քհ. Ալբեսեան

ՍԵՆԱՏՕՐ ՎԱՏԱՑԻՆ ՔՈՒԹԱՅԻՍԻ ՆԱՀԱՆԳՈՒՄ

Փոխարքայի օգնական սենատօր Վատացին, ինչպէս յայտնի է, այցելեց Քութայիսի նահանգը, անձամբ ծանօթանալու տեղական մի քանի հարցերի հետ։

Նա այցելեց թէ քաղաքները և թէ գիւղերը։ Ամեն տեղ ընդունվեց մեծ պատւով, այցելեց և դպրոցները, որոնց մասին յայտնել է, թէ «շատ գոհ է, որ գտնում է այսպէս բարեկարգ դրութեան մէջ»։ Զանազան տեղերի պատգամաւորներն ու ներկայացուցիչները աղ ու հաց մատուցանելով՝ ողջոյնի ճառեր են արտասանել, որոնց մէջ շեշտել են այն, որ վրաց ժողովուրդը ինքնակամ մտաւ ռուս կառավարութեան հովանու տակ, որ վրացիք տոգորված են անչափ սիրով թէ դէպի իրանց պաշտելի Թագաւորը և թէ առ հասարակ դէպի ռուս ժողովուրդը, որի հետ ուզում են ապրել համերաշխ և եղբայրական սիրով, ուստի սխալ են վրացիներին վերագրված սեպարատիստական ձգտումները։

Քութայիսում, ամսիս 10-ին, փառաւոր ընդունելութեան ժամանակ, սենատօր Վատացին շնորհակալութիւն է յայտնել քաղաքագլխին և ի միջի այլոց ասել. «Ես համոզված եմ, որ տեղական ազգաբնակութիւն ըստ ամենայնի արժանի է, որ կառավարութիւնը վստահութեամբ վերաբերվի նրան, և մի քանիսի կողմից վրացիներին վերագրված անվստահութեան ձայները ոչ մի ընդունելութիւն չը պիտի կարողանան գտնել։ Այս բանում ես անձամբ համոզվեցի իմ այս (Քութայիսի նահանգում) ճանապարհորդութեանս ժամանակ։ Զանազան տեղերում և այստեղ մի քանի հարցերի առիթով ինձ արված դիմումներին խոստանում եմ իմ աջակցութիւնը»։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Կովկասի Փոխարքան իր օգնական սենատօր Վատացիին է յանձնել նախագահելու իրաւունքը կովկասեան համալսարանի խնդրով զբաղվող գլխաւոր կոմիտէտի մէջ։

◆ Կովկասեան համալսարանի օգտին 1909 թ. նոյեմբերի 10-ից մինչև 1910 թ. յունվարը ժողովվեց ընդամենը 26,187 ր. 93 կ.։ Մինչև օրս ժողոված կայ ընդամենը 287,187 ր. 93 կոպէկ։

◆ Կիրակի, յունվարի 17-ին, ցերեկվայ ժամը 12 և կէսին, կոմսուհի Ե. Ա. Վորոնցովա-Դաշկովան իր հարս կոմսուհի Վ. Դ. Վորոնցովա-Դաշկովայի և Կովկասի Փոխարքայի քաղաքացիական մասի օգնական Վատացիի կնոջ՝ Մ. Գ. Վատացիի հետ այցելեց Կ. Հ. Բ. Ընկ. հիմնարկութիւնները՝ ճաշարանը, գրադարան-ընթերցարանը և ընկ. որբանոցը։ Կոմսուհուն ընկ. շինութեան գլխաւոր մուտքի առաջ դիմաւորեցին խորհրդի անդամները, իշխանուհի Մ. Թումանեանը և ընկ. մասնաժողովների անդամները։ Կոմսուհին, այցելելով ճաշարանը, ուր նոյն րոպէին ճաշում էին զանազան դպրոցների աշակերտ-աշակերտուհիներ, հարց ու փորձ արեց, թէ ո՛ր դըպրոցից են աշակերտները, քանի՛ աշակերտներ են ճաշում և այլն։

Կոմսուհին ճաշարանից դուրս գալիս յօգուտ ճաշարանի նուիրեց 100 ր.։ Գրադարան-ընթերցարանում կոմսուհու ուշադրութիւնը գրաւեցին 2 պատկերներ՝ Զելանդիայի եպիսկոպոսի դոկտոր Սկատ-Ռոբզամի պատկերը և Դանիայի Թագուհու քարտուղար Ս. Հեննիգսի պատկերը, որոնք 1896 թ. հայկական կոտորածների ժամանակ Դանիայի Թագուհու թոյլտւութեամբ յօգուտ հայ արկածեալների նուէրներ էին հաւաքել թէ իրանց հայրենիքում և թէ ուրիշ տեղերում և նուիրաբերված գումարը ուղարկել էին Բարեգ. Ընկ., որն իր ժամանակին բաժանել է արկածեալներին և Թիւրքահայ գաղթականներին։

Որբանոցում կոմսուհուն որբերը մատուցին մի ծաղկեայ փունջ և իրանց պատրաստած մի երեսսրբիչ։ Կոմսուհին իր բաւականութիւնը յայտնեց ընկ. հիմնարկութեանը և ընկ. գործունէութեան վերաբերմամբ։ Պատւաւոր հիւրերը հիմնարկութիւնների հետ ծանօթանալուց յետոյ հիւրասիրվեցին թէյով, ընկ. դահլիճում։

Թէյի ժամանակ որբերը հայերէն և ռուսերէն մի քանի երգեր երգեցին։ Հիւրերը 1 ժամ 20 րոպէ մնալուց յետոյ շնորհակալութիւն յայտնելով սիրալիր ընդունելութեան համար՝ հեռացան։

◆ Կովկասի Փոխարքան հնարաւոր է գտել ընդհանուր դատավարութիւնից հանել և կովկասեան զինուորա-նահանգական դատարանի քննութեանը յանձնել Տէմրիւկի անիշխանական-կոմմունիստների գործը։

◆ Գիսաստղը Թիֆլիսեցիների հետաքրքրութեան առարկան է դառել։ Ամեն օր բարձրաւանդակների վրա երեկոները կը տեսնէք խմբված բազմութիւն, որը աշխատում է տեսնել անկոչ հիւրին, որը յիրաւի երևում է իբրև փայլուն առարկայ երկնակամարի անհուն տարածութեան մէջ, գլխաւորապէս ժ. 5—7։

◆ Յունվ. 17-ին, երեկոյեան ժամը 6-ին, ինտենդանտական վարչ. պաշտօնեայ Միքայել Եգորիչ Սաղաթելեանը ատրճանակի հարուածով վերջ դրեց իր կեանքին։ Մարմինը ուղարկվեց հիւանդանոց։ Հանգուցեալը թողել է այս տոմսակը. «Իմ ծանր հիւանդութեան պատճառով (նա ունէր քաղցկեղ), որ բժշկելու յոյս չը կայ, ես որոշել եմ, ծայրայեղ դէպքում, վերջ դնել կեանքիս, չը կամենալով երկարացնել աննպատակ տանջանքներս. ուստի խնդրում եմ ոչ ոքի չը մեղադրել մահվանս համար, երբ որևէ ժամանակ և որևէ տեղ այդ պատահի»։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետի թոյլտւութեամբ յունվարի 22-ին Զուբալովի ժողովրդական տանը տեղի կունենայ բարեգործական ներկայացում յօգուտ 2-րդ իգական գիմնազիայի ամենաչքաւոր աշակերտուհիների։

◆ Նոր Ջուղայից Բագուի վրայով Թիֆլիս էր եկել Պարսկա-Հնդկաստանի թեմի առաջնորդական փոխանորդ Բագրատ վարդապետ Վարդազարեանը, որ մի քանի օր մնալուց յետոյ Թիֆլիսում՝ երէկ մեկնեց Էջմիածին։ Խօսվում է, որ հայր-սուրբը նշանակվելու է ճեմարանի տեսուչ։

◆ Վերջին ժամանակներս նկատվեց, որ մի քանի տնատէրեր ինքնակամ, առանց քաղաքային ջրաչափողների գիտութեան, բանում են իրանց տների բակում գտնված ջրաչափերը։ Այդ բանի առաջն առնելու համար քաղ. վարչութիւնը վճռել է կնքել քաղաքային կնիքով այդ ջրաչափերը։

◆ Քաղաքում էլի սկսվել են դժգոհութիւններ մսավաճառների դէմ, որոնք, պատճառաբանելով թէ քաղաքի կողմից նշանակված սակագինը՝ մանաւանդ ոչխարի մսի համար՝ ձեռնտու չէ իրանց, նոյնիսկ վնասաբեր է, սկսել են միսը վաճառել 1—2 կոպէկով աւելի փունտին։

◆ Քաղաքային գործերից շատերը չեն կատարվում իրանց ժամանակին։ Այսպէս օրինակ Մուխրանեան կամուրջը պատրաստ էր լինելու դեռ անցեալ տարվայ դեկտեմբերին։ Դեկտեմբերը դարձրին յունվար։ Սակայն, ճիշդ նկատած, երթևեկութիւնը այդ կամուրջի վրա կը սկսվի Զատկից ոչ շուտ։

◆ Մայիս ամսից Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի վարչութիւնը ձեռնարկելու է Աւճալեան ձիաքարշը էլեքտրաքարշի վերածելու աշխատանքներին։

◆ Հայուհեաց Որբախնամ Ընկ. վարչութիւնը խնդրում է մեզ յայտնել, որ ինքը շնորհակալութեամբ ստացել է Ծննդեան տօների առիթով դրամական հետևեալ նուէրները. տ. Ս. Ի.-ից 30 ր., Ս. Ի.-ից 10 ր., Հ. Փ.-ից, տ. Հ. Մատինեանից և մի ոմնից 5-ական ր., Պ. Խոսրովեանից 2 ր. 70 կ., կոյս Թայիրեանից 2 ր., կոյս Լօրիս-Մելիքեանից 1 ր.։ Ընդամենը 60 ր. 70 կ.։ Մթերքներով նուէրներ ստացվել են՝ Մ. և Դ. Աղբաշեան ամուսիններից երկու հատ հնդկահաւ և մի ամբողջ զութխի, տ. Օգիանովից քաղցրեղէններ, Գ. և Կ. Զանադեաններից կօնֆէտներ, հացթուխ Խ. Ղուլեանից խմորեղէններ և եաղլու։ Բացի դրանից Զ. և Ս. Գրիգորեան ամուսինները բժշկ. Գր. Տէր-Գրիգորեանի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն տուել են 20 ր.։

◆ Դարձեալ ձերբակալեցին և բանտ նստեցրին մայրաքաղաքի թերթերի Կովկասի աշխատակից Կօբեակօվին։ Բանտ է դրված նաև երգ.-հաւ. օգնական Մասկալին։

◆ Ստացանք Մ. Սամուէլեանի կազմած «Թուաբանական օրինակների և խնդիրների սիստեմատիկ ժողովածուն», առաջին տարի, պատկերազարդ։ Այս գիրքը հրատարակված է հանգուցեալ բժիշկապետ Գէորգ Տիգրանեանի ծախքով հայ աղքատ մանուկներին ձրիաբար բաժանելու համար։ Տպված է Էջմիածնի տպարանում։

◆ Մեզ խնդրում են տպել հետևեալը. «Հայուհեաց «Մեղու» ընկերութեան վարչութիւնը յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը կոմս Վորոնցով-Դաշկովին Ծննդեան տօների առիթով յօգուտ ընկերութեան նրա նուիրած 100 ր. համար, որպիսի գումարը ստացված է իշխանուհի Մարիամ Թումանեանի միջոցով»։

◆ Այս օրերս Բագուի քաղաքապետ Մարտինովի կարգադրութեամբ համատարած շուրջկալ է կատարվել բագուաբնակ հրէայ ազգաբնակութեան մէջ ինչ-որ երկու կասկածելի հրէաների պատճառով, որոնք այս րոպէիս էլ որոնվում են։ Այդ բանը անհագին դժգոհութիւն է յարուցել հրէայ ազգաբնակութեան մէջ, որ յատուկ պատգամաւորութիւն ուղարկեց քաղաքապետի մօտ։ Հրէաները երրորդ օրն է չեն յաճախում Բագուի բորսան, որպիսի հանգամանքը թողել է իր բացասական ազդեցութիւնը բորսայի գործունէութեան վրա։

◆ Տեղական թերթերից մինը կիրակի օր հաղորդել էր մի լուր, թէ իբր Կովկասի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուի օգնական Լօպատինսկին յանկարծամահ է եղել։ Բարեբաղդաբար, լրագրի այդ տխուր լուրը սխալ դուրս եկաւ, և մենք ուրախ ենք յայտնելու, որ պատկառելի Լօպատինսկին ողջ և առողջ է։

◆ Ախալքալաքցի Պետրոս Մելքիսեդեկեանը, որ անգործ է և բոլոր միջոցներից զուրկ, խնդրում է բարեգործ մարդկանց իր երկու երեխաներից մէկին ու մէկին որդեգրել։ Երեխաների մասին, որոնց մայրը մեռած է, կարելի է տեղեկանալ Պասկեվիչա փողոցի վրա գտնվող փուռնից։ Երեխաներից մեծը՝ 10 տարեկան՝ տղայ է, իսկ փոքրը՝ 8 տարեկան՝ աղջիկ։ Տղի անունն է Վարդեվան, իսկ աղջկանը՝ Աննա։

◆ Բէնկենդօրֆի նաւթահանքում, Սաբունչում, ահա մի շաբաթ է, որ ֆօնտան է խփում, տալով օրական մօտ 100,000 փութ նաւթ։

◆ Վալենտէտտիի օպերետային խումբը այժմ ներկայացումներ է տալիս Բագուում։

◆ Դուշեթից մեզ գրում են յունվարի 14-ից. «5-րդ օրն է, արևմուտքում երևում է երկար պոչով աստղ. պոչը նման է էլեքտրական լապտերից բղխած լոյսի. մթութեան մէջ, քանի երկարում է, զուգընթացաբար լայնանում է լոյսը»։

◆ Գեսաշէնից (Դանձակի գաւառ) մեզ գրում են, որ այնտեղի ուսուցիչների նախաձեռնութեամբ, յօգուտ ծխ. դպրոցի ընթացիկ կարիքների, Ջրօրհնէքի տօնին «աւետիս» ման գալուց գոյացել է 34 ր.։

◆ Սաչխերեից մեզ գրում են, որ ամսիս 12-ին այնտեղ ևս երկնակամարի արևմտեան կողմը բաւական պարզ կերպով երևացել է գիսաւոր աստղը, որը երկու օրից յետոյ բոլորովին անյայտացել է։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ

◆ Մենք անցեալներում հաղորդել էինք ամերիկեան Միացեալ-Նահանգների վերջերս արած մի կարգադրութեան մասին, որի զօրութեամբ ասիացիները այսուհետև չեն կարող ամերիկեան քաղաքացիութեան կոչում ունենալ։ Այդ կարգադրութիւնը, ի շարս ասիացի ուրիշ ցեղերի, տարածվում էր և հայերի վրա։ Այժմ, ինչպէս հաղորդում են ամերիկեան թերթերը, Միացեալ-Նահանգների կառավարութիւնը կարգադրել է պատշաճաւոր վարչութիւններին չը մերժել արևմտեան ասիացիներին տալ ամերիկեան քաղաքացիութեան կոչում։ Այդ նոր կարգադրութիւնից յետոյ Բօստօնում մի շարք հայերի ամերիկեան քաղաքացիութեան իրաւունք է տրվել։

◆ Սիսում թիւրք երիտասարդներ առևտրական միութիւն են կազմել։ Ներկայումս Ադանայի վիլայէթի մի քանի կէտերում նկատելի է առևտրական մի սուր ու անախորժ մրցում հայերի և թիւրքերի միջև. Թիւրքերը յաճախ բօյկօտի են դիմում հայերի վերաբերմամբ։ Օրինակ՝ Ադանայի Ինջիրլի գիւղում, ուր բոլոր սափրիչները հայեր են, թիւրքերը ուրիշ տեղերից թիւրք սափրիչ են հրաւիրել իրանց համար։

◆ Մեր ընթերցողները գիտեն արդէն, որ Երուսաղէմի ս. Յակոբի վանքում տարիներից ի վեր պատահած անկարգութիւնների ու գողութիւնների հոգին է այդ վանքի միաբաններից Ղևոնդ վ. Մաքսուտեան։ Թիւրքահայերի ազգ. ժողովը, որ երկար ժամանակ զբաղված էր այդ գողութիւնների քննութեան հարցով, վճռել է յիշեալ վարդապետից՝ որպէս պատասխանատու անձից՝ պահանջել 11,000 օսմ. ոսկի, որպիսի գումարը կորզել է Ղևոնդ վարդապետ։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Չեխօվի յիշատակին

Հանգուցեալ ռուս յայտնի գրող Չեխօվի ծննդեան յիսնամեակի առիթով Թիֆլիսը տօնեց նրա յիշատակը ներկայացումներով Արտիստական և ժողովրդական թատրոններում։

Արտիստական թատրոնում ներկայացումից առաջ դերասան Դեւկօնօվ մի ճառ արտասանեց Չեխօվի գործունէութեան և նշանակութեան մասին, ընդգծելով տաղանդաւոր հեղինակի գիտելու և ժամանակակից տրամադրութիւնները արտայայտելու մեծ ընդունակութիւնը։ Չեխօվի հասարակական տիպերը տանջված, թուլացած, բայց որոշ չափով յոյսեր և իղձեր ունեցող անձնաւորութիւններ են, որոնք չեն գտնում ներկայի մէջ գործելու աջող պայմաններ իրանց համար, բայց հաւատում են, որ ապագայում յաջորդ սերունդների համար կը լինեն նպաստաւոր հանգամանքներ։

Դասախօսական ճառից յետոյ խումբը ներկայացրեց Չեխօվի «Дядя Ваня» պիէսը գեղեցիկ անսամբլով։ Մի քանի տեսարաններ առեղծում էին իրականութեան հմայքներ։ Ուժեղ էին երկրորդ գործողութեան մի քանի րոպէները. դերասանուհիներ Կրեչետովա, Սարնեցկայա, Տենիշևա, դերասաններ Բարատով, Զինովիեվ, Բելեաեվ բոլորը իրանց տեղումն էին։

Նոյն օրը ժուրնալիստների ընկերութեան նախաձեռնութեամբ Զուբալովի ժողովրդական տան մէջ թատերասէրների խումբը ներկայացրեց Չեխովի «Чайка» դրաման։ Ներկայացումից առաջ վարագոյրը բացվեց և բեմի վրա դրված էր Չեխօվի մեծ պատկերը, որի վրա դափնեայ պսակ դրեց ժուրնալիստների ընկերութեան պատգամաւորութիւնը։ Ապա Գրուզինսկերգը կարդաց ռեֆերատ Չեխօվի մասին, իսկ Սպասսկին կարդաց մի գրուած Չեխօվի յիշատակին։ Թատրոնը լիքն էր։

Չեխօվի պիէսները, այլ և միւս երկասիրութիւնների մեծագոյն մասը, դեռ պահպանել են այժմէութեան հետաքրքրութիւն։ Նրանց մէջ հանդէս բերված տիպերը, որոնք ազատագրական շրջանից յետոյ համարվում էին դարձած պատմութեան սեփականութիւնների բաժին, դեռ չեն անհետացել, մանաւանդ որ ընդհանուր հասարակական պայմանները նորից գրաւեցին իրանց տեղերը, շատ կէտերում ամրացրին խախտված հին դիրքերը և սկսեցին ազդել նախկին իրանց բնաւորութեամբ։

Չեխօվի յիշատակը յարգելու եղանակը Թիֆլիսում կրում էր ընտանեկան բնաւորութիւն։ Սիրող

—

Կիրակի, ամսիս 17-ին, վրաց դերասանական խումբը խաղաց Ուիլիամ Շէքսպիրի «Համլէտը», մասնակցութեամբ վրաց բեմի առաջնակարգ դերասան Վլ. Ալեքսիեվ-Մեսխիշվիլիի։

Խաղը շատ տպաւորիչ ու աջող էր։ Կլասիքական պիէսները կարծէք թէ կորցնում են իրանց նշանակութիւնը։ Մեր համեստ կարծիքով, վատ չէր լինի, եթէ ներկայիս խաղացվող բեմական արտադրութիւններն լինեն ժամանակակից և այժմէական նշանակութիւն ունեցող պիէսներ, որովհետև կլասիքականները արդէն կորցրել են իրանց նախկին հմայքը։

Թատրոնը լիքն էր հասարակութեամբ։ Յ. Գ.

—

Շաբաթ, յունվարի 16-ին, օպերային խումբը Արքունական թատրոնում ներկայացրեց առաջին անգամ Թիֆլիսում «Մանկլարի դահիճ» օպերան, հեղինակութիւն ֆօն դ'Էրլանգէրի։ Սպանիայի Մանկլար աւանում ապրում է մի բարեկեցիկ գիւղացի՝ Մենտօ անունով։ Նրա պապը դահիճ է եղել. գոյութիւն ունեցող մի օրէնքի համաձայն՝ դահճի պաշտօնը ժառանգական է, ուստի նա սաստիկ տանջվում է այն մտքից, որ չը լինի մի օր դահճի պէտք զգացվի և նրան կանչեն իր պաշտօնը կատարելու։ Նա ամեն կերպ աշխատում է թագցնել այդ հանգամանքը իր միակ դուստր՝ գեղեցիկ Ինէսից և իր համագիւղացիներից։ Գեղեցիկ Ինէսը սիրում է երիտասարդ սպայ դուքս Սալվատոր դը Մենդօզային և սիրված է նրանից։ Դուքսը սիրում է Ինէսին մաքուր, ազնիւ սիրով և կամենում է ամուսնանալ նրա հետ. նրա հայրը՝ դուքս Լոյս Մենդօզան, որ փիլիսոփայական հայեացք ունի կեանքի վրա, համաձայն է, որ որդին ամուսնանայ գեղջկուհու հետ. բաւական է, որ վերջինի հայրը լինի ազնիւ և շիտակ գիւղացի։ Նա անձամբ գնում է և խնդրում Մենտօյից նրա աղջկայ՝ Ինէսի ձեռքը իր որդու՝ Սալվատորի համար։ Մենտօն սաստիկ յուզմունքի մէջ է. կամենում է յայտնել իր ով լինելը, բայց չէ աջողվում. ի վերջոյ որոշում է յայտնել այդ բանը իր աղջկան և նրան թողնել վճիռը։ Այդ միջոցին երիտասարդ դուքսը գալիս է տեսակցութեան իր սիրուհու հետ և Մենտօյի տան դրան առաջ տեսնում է իր ընկեր մի ուրիշ սպայ՝ Կարլոսին, որ նոյնպէս սիրահարված է Ինէսի վրա և եկել էր նրա պատուհանի առաջ սերենադ երգում։ Երկու խանդոտ երիտասարդների մէջ կռիւ է ծագում, որ վերջանում է մենամարտով։ Դուքս Սալվատորը, ինքը ենթասպայ, սպանում է իր գլխաւոր՝ սպայ Կարլոսին։ Զարհուրած, որ սպանել է իր պետին, իմանալով որ զինուորական օրէնքները սաստիկ խիստ են և իրան կախաղան է սպասում, նա դուրս է կանչում Ինէսին և խնդրում թագցնել իրան։ Ինէսը թագցնում է. այդ միջոցին ներս է մտնում հայրը և խոստովանում, որ ինքը դահիճ է։ Ինէսը յուսահատ է, որ Սալվատորը այլևս իրան չի ուզի, բայց վերջինս, որ թագստոցից լսում է ամեն բան, դուրս է գալիս և յայտնում, որ աւելի ևս սիրում է Ինէսին և իր վճիռը անփոփոխելի է։ Այդ րոպէին գիւղացիները, որ նկատել էին սպանված սպայի դիակը, իմաց են տալիս ոստիկանութեան և սա գտնում է դիակից մի փոքր հեռու ընկած մի շարֆ, որ Ինէսը ասեղնագործել էր իր սիրեկանի համար և նուիրել նրան. գիւղացի աղջկերքը տեսել էին Ինէսին կարելիս այդ շարֆը, ուստի ոստիկանութիւնը ներս է մտնում և պահանջում Ինէսից յայտնել ում է տուել շարֆը։ Նա հրաժարվում է. նրան բանտարկում են, բայց երբ այդ իմանում է Սալվատորը, գալիս յայտնում է, թէ ինքն է սպանել մենամարտութեան մէջ Կարլոսին։ Սալվատորը բանտարկվում է և դատապարտվում մահվան. վճռի գործադրութիւնից առաջ, նա ամուսնանում է Ինէսի հետ, որպէսզի տիտղոսը և ժառանգութիւնը թողնի իր սիրած աղջկան։ Երբ տանում են նրան կառափնարան, նա ասում է. «Թող գայ դահիճը, պատրաստ եմ մահն ընդունելու»։ Գալիս է դահիճը՝ Մենտօն, որ ծնկաչոք ներողութիւն է խնդրում. սոսկալի է նրա հոգեկան տանջանքը, որ ստիպված է գըլխատել իր աղջկայ ամուսնուն։ Սակայն օգուտ քաղելով մի օրէնքից, որ դահճին թոյլատրվում է ընտրել զէնքը, սա դէն է ձգում տապարը և պահանջում սուր՝ որպէս թէ Սալվատորի գլուխը կտրելու համար։ Երբ ստանում է սուրը, նա սպանում է իրան։ Այդ միջոցին հէնց ներս է մտնում ծերունի դուքսը և բերում թագաւորի հրովարտակը, որով ներումն է շնորհված Սալվատորին։

Մենտօյի դերը երգեց Սօկօլսկին, Ինէսինը՝ տ. Շուլցինան, Սալվատորինը՝ Բօրիսէնկօն, Կարլոսինը՝ Ելախօվ։ Հ. Ա.

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Նոր-Տարու առիթով մի քանի տեսութիւններ տալով՝ «Баку» թերթը տալիս է և տեսութիւն հայկական կեանքի XX դարի առաջին 10-ամեակի մասին։

Այդ 10-ամեակում, ասում է Բագուի ռուս թերթը, հայերի հայրենիքը դարձաւ յեղափոխութեան ասպարէզ։ Բոլոր այն երեք պետութիւնները, որոնց մէջ բաժանված է հին Հայաստանը և ուր ապրում են հայեր, զարթնեցին դարաւոր քնից, և ամեն մինը ստեղծեց իր համար նոր, աւելի ազատ ռեժիմ։

Ապա խօսելով այն զոհերի մասին, որ տուին հայերը, թափելով իրանց արիւնը, թերթը հարց է տալիս. «Ի՞նչ շահեցին հայերը այդ քաղաքական յեղաշրջումներից»։

Եւ պատասխանում է. «Պատգամաւորի մի տեղ ռուսաց Պետական Դումայում, 5—6 տեղ՝ թիւրքաց պարլամենտում և դեռ ոչ մի տեղ՝ պարսից մէջլիսում։ Այդ երեք պետութիւնների մէջ տիրող քաղաքական կուսակցութիւնները, բիւրօկրատիայի իշխանութեան տեղը բռնելով, շատ էլ հակառակ չեն, որ ամբողջ հայ ազգը ջնջվի աշխարհիս երեսից։ Եւ որքա՞ն տրագիքական է այդ ազգային ներկայացուցիչների դերը պարլամենտում։ Երբ նրանք պահանջկոտ են դառնում, նրանց հայհոյում են, երբ լռում են... նրանց ծաղրում են։ Այդ կողմից մի փոքր բացառութիւն է կազմում հայ պատգամաւորը Պետական Դումայում, որ արժանացաւ գովասանքի նոյնիսկ աջակողմեան կուսակցութիւնների կողմից, բայց որին, աւաղ, հիմնաւոր կերպով մոռացան նրան Դումա ուղարկող հայերը...»։

Խօսելով ապա այն մասին, որ թիւրքական բոլոր ռէֆօրմներից հայերին մասն է ընկել առ այժմ միայն մինը՝ զինուորական ծառայութիւնը, իսկ Պարսկաստանում թէև հաճութեամբ օգտվում են հայերի ծառայութիւններից՝ զսպելու համար ապստամբութիւններն ու խռովութիւնները, բայց երբ խնդիրը համում է հայերի իրաւունքների հաւասարեցմանը մուսուլմաններին հետ, ղեկավարվում են ֆանատիկոս հոգեբանութեան պատուիրաններով,—ռուս թերթը երկիւղ է կրում՝ մի գուցէ երբ ռէակցիան վերադառնայ, հայերը պարսկական յեղափոխութեան և շահի գահընկեցութեան քաւութեան նոխազը դառնան։

Անցնելով ապա թիւրքահայերի գործերի անմխիթար վիճակին—պատրիարքի հրաժարականը, Երուսաղէմի դէպքերը, Աղթամարի թալանումը, գաղթը՝ Ամերիկա,—ռուս թերթը անցնում է Ռուսաստանի հայերի դրութեանը։

«Մենք ռուսական հայերս,—ասում է նա,—համեմատաբար աւելի նպաստաւոր պայմանների մէջ ենք գտնվում, մանաւանդ եթէ յիշենք գոլիցինեան ռէժիմը. բայց այն, ինչ որ չը կարողացաւ խեղդել ռէպրեսիան, մենք խեղդում ենք մեր անտարբերութեամբ»։

Եւ ռուս թերթը շատ տխուր գոյներով է նկարագրում հայերի կուլտուրական ազգային գործերի վիճակը։ Ցոյց տալով, թէ ինչպէս Խրիմեանի օրով հայոց եկեղեցին կատարելապէս կազմալուծվեց, թէ ինչպիսի ջերմ եռանդով հայ ժողովուրդը մասնակցեց նոր կաթողիկոսի ընտրութեանը, բայց սպասված խոստումներից մինչև այսօր դեռ գրեթէ ոչինչ չէ կատարվել, որ դպրոցական գործում տիրում է կատարեալ քաօս, որ Էջմիածնի ճեմարանը ընկել է բոլորովին անձեռնհաս անձանց ձեռքը, որ Էջմիածնի ֆինանսական վիճակը մնում է նոյնը, այն է նա միշտ կարիք ունի դրամի, որ վնասարար և յափշտակիչ եկեղեցականները մնում են անպատիժ, որ թեմական առաջնորդները մնում են իրանց պաշտօնների մէջ, ռուս թերթը հանում է անմխիթար եզրակացութեան։

*

Նոյն թերթը իր № 3-ում խօսելով Կ-Պոլսի դաշնակցականների օրգան «Ազատամարտի» վարմունքի մասին, որ չը կարողանալով ազնիւ կերպով պայքարել «Հայրենիք» թերթի դէմ՝ անուանել է նրա խմբագիր Յ. Շահնազարին գաղտնի ոստիկանութեան գործակալ, կցում է հետևեալը.

Երզրումի լրագիր «Յառաջ»ը, առաջ բերելով «Ազատամարտի» այդ նկատառութիւնը, աւելացնում է իր կողմից. «Ի՞նչ կայ այդտեղ զարմանալու (այսինքն որ Յ. Շահնազարը գաղտնի գործակալ է). դա մի ուղղութիւն է, որին վաղուց հետևում է «Մշակը», մի բան, որ բ...

բովին ներկել է այդ տեսակ օրգաններ. «Եւ կումպեէ считать трудиться, не лучшель на себя, куми, обратиться». [illegible]

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 18 յունվարի

[illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻՑ

Թաւրիզ, 4 յունվարի

[illegible] ...կոյթներն ու տօնածառի հանդէսները յուրախութիւն հայ ժողովրդեան և ծնողների, մանաւանդ ի հրճուանս աշակերտ և աշակերտուհիների մասնաւորապէս։ Մի հանգամանք խիստ ուշագրաւ էր, այդ պատճառով չուզեցի զանցառութեան տալ։ Սովորաբար Նոր-Տարւայ հանդէսներից յետոյ ուսուցիչները սանիկներին ընծայում են կաղանդչէք՝ տօնածառի էժանագին խաղալիքներից, կամ շաքարեղէն, չամիչ, Թուզ և այլն, որպէսզի փոքրահասակները գլխաւորապէս ուրախ-ուրախ կայտռելով տուն գնան։ Այդ նոյն բանը կատարվեց երկու Թաղերի ուսումնարաններում եւ՝ բայց այս անգամ գանձելով իւրաքանչիւր սանիկից մի-մի ղրան (20 կոպէկ) փող և ապա տալով կաղանդչէքները...։ Եղել են և անփող տուողներ՝ իրանց արժանապատւութեան գնով անկասկած...։ Իմ կարծիքով Նորամուտ սոյն ազեղ սովորութիւնը պէտք է վտարել մի անգամ ընդմիշտ. որովհետև եթէ այս ձևը մի փոքրիկ խնայողութիւն է համարվում հոգաբարձութիւնների անձուկ գանձի համար, գէթ իրանք ուսուցիչները կարող էին ռոճիկներից գիջել ոչ աւելի քան 10—15 րուբլի։ Բարոյական-մանկավարժական այսպիսի սխալը շատ աւելի Թանգ կը նստի, քան թէ մի քանի րուբլու էկօնօմիան։ Միևնոյն ժամանակ փափագելով Թաւրիզի 3 ուսուցչական խմբերին կարողութիւն և եռանդ յաջորդ կիսամեակի համար, մի փոքր կանգ կառնեմ Ատրպատականի Կենտրօնական ուսումնարանի վրա։

Ի հարկէ Ատրպատականի ողջ հայութիւնը խանդավառութեամբ ողջունեց Կենտր. ուսումնարանի էութիւնը և այս տարւայ բացումը Թաւրիզում։

Ատրպատականի կրթութեան և կուլտուրայի հարցերով հետաքրքրվող սրտացաւ մարդիկ հետամտում են իմանալ, թէ ինչ է Կենտր. ուսումնարանի անելիքը ներկայիս և ինչ կը լինի նրա կատարելիք դերն ապագայում։ Մեր կարծիքով Կենտ. ուսումնարանը պատկանելու է ընդհանուր Ատրպատականին և նուիրվելու է նրա կրթական ու կուլտուրական շահերին։ Խնդիր է այժմ. եթէ կենտրօնականը լինելու է մին դիցուք մեր Թեմական միջնակարգ դպրոցներից, Թէկուզ մի փոքր էլ որակով բարձր մինչև այսօր մեր ունեցածներից, դա մի խոշոր ծառայութիւն չէ լինելու և մեծ օգուտ չէ ընձեռելու Ատրպատականի բազմակարօտ պէտքերին, այլ նա հսկայ ծառայութիւն կարող է մատուցանել այն դէպքում, երբ նրանում զուգընթաց քայլէին կրթութիւնն ու կուլտուրան։ Ուստի մենք առաջարկում ենք Կենտր. ուսումնարանին յարակից բաց անել նաև գիւղատընտեսական բաժին, սկզբում համեստ ծրագրով, մինչև նա կը հասնի իր հասուն հասակին՝ այն է յետագայում ունենալով նաև տիպար ագարակ, որտեղ տեսականապէս և գործնականապէս կը սովորեն աշակերտները և կը դառնան գուցէ երկրի կուլտուրայի ռահվիրաները։ Այժմեանից ասել, թէ ինչ տիպի է լինելու գիւղատնտեսական բաժանմունքը, մեզ հեռու կը տանէր. դա իհարկէ մասնագէտների գործը կը լինի իր ժամին։ Մեր բաժինը կարող ենք ասել միայն, որ Ատրպատականը սքանչելի ասպարէզ է գիւղատնտեսութեան, կաթնատնտեսութեան Թռչնապահութեան, շերամապահութեան, մեղուաբուծութեան, ծառաշատկութեան, գինեգործութեան և այլն, որոնց արդիւնաբերութիւնների համար կան նոյնպէս աջող շուկաներ։ Ժամանակը հասած ենք համարում յիշածս խնդիրը շինելու համար հերթական հարց։ Սպասում ենք, որ հայ մամուլը, մասնաւորապէս «Մշակը»՝ իր հանրածանօթ կուլտուրասիրութեամբ, նիւթ կանի մեր առաջարկը և կարծարծէ սոյն օգտակար միտքն Ատրպատականի յետագայ բարօրութեան համար։

Հայկազուն

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

16 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Բագուն և Լէնքօրանի գաւառը ճանաչվում են խօլերայից ազատ։ Պարսկաստանում Աստարան նոյնպէս ազատ է համարվում խօլերայից։ Աստրախանի նահանգը դեռ ժանտախտի վտանգի մէջ է։

ԿՐՕՆՇՏԱԴՏ։ Գլխաւոր հրամանատարը յայտարարեց, որ օրավարձով ծառայող նաւաստիներից նրանք, որոնք արբած կը լինեն, անմիջապէս կարձակվեն ծառայութիւնից։

ԶՈՒԳԴԻԴ։ Կուլիսկարի գիւղում աւազակները յարձակվեցին մի գիւղացու վրա, այրեցին տունը, տիրոջը ձգեցին կրակի մէջ, տանտիրուհուն ծանր վիրաւորեցին։ Ոստիկանութիւնը հետապնդում է յանցագործներին։

ՄՕՍԿՎԱ։ Նահանգական ժողովը յանձնարարեց քաղաքային վարչութեանը՝ քննել նահանգում պարտադիր ուսում մտցնելու հարցը։

ՊՕԼՏԱՎԱ։ Քաղաքային դուման միջնորդութիւն յարուցեց հաստատելու ագրօնօմիական ինստիտուտ Պետրոս Մեծի անունով, յատկացրեց 200 հազար րուբլի և մի հողաբաժին։

ԽԱՐԿՕՎ։ Տաք եղանակի և առատ անձրևների պատճառով գետերը վարարեցին։

17 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Զանազան քաղաքներից հաղորդում են, որ Չեխօվի ծննդեան 50-ամեակի օրվայ առիթով կատարվել են հոգեհանգիստներ և եղել են ներկայացումներ հանգուցեալի գրուածքներից։

Հաղորդում են նոյնպէս գիւսատղի մասին։

Կիեվի երկաթուղագծի վրա սոսկալի փոթորիկ է, որից գնացքների երթևեկութիւնը խանգարվել է։ Ահագին քանակութեամբ եկած ձիւնը մաքրում են ամեն օր մեծ Թւով բանւորներ։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

(Ձմեռային երթևեկութիւն)

(Ժամերը նշանակված են Թիֆլիսի ժամանակով)

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ՄԵԿՆՈՒՄ Է

ԲԱԳՈՒ՝ pousasar գնացքը 11 ժ. 40 ր. գիշեր., Գանձակ է հասնում 6 ժ. առաւօտ., Եւլախ՝ 8 ժ. 9 ր. առաւօտ., Հաջի-Կաբուլ՝ 1 ժ. 12 ր. կէսօր., Բալաջարի՝ 4 ժ. 45 ր. ցերեկ., Բագու՝ 6 ժ. 9 ր. երեկ.։ Մարդասար գնացք № 6՝ 8 ժ. 11 ր. երեկ., Գանձակ է հասնում 2 ժ. 32 ր. գիշեր., Եւլախ՝ 4 ժ. 41 ր. գիշեր., Հաջի-Կաբուլ՝ 9 ժ. 12 ր. ցերեկ., Բագու՝ 2 ժ. 10 ր. ցերեկ.։ Խառն գնացք չորրորդ կարգի վագոններով, միայն ըստ հարկի կարևորութեան, 7 ժ. 3 ր. առ., Բագու է հասնում 11 ժ. 43 ր. կէսօրվայ։ Արագացված գնացք № 12՝ 10 ժ. 11 ր. երեկ., Գանձակ է հասնում 4 ժ. 13 ր. գիշեր., Եւլախ՝ 6 ժ. 8 ր. առ., Հաջի-Կաբուլ՝ 10 ժ. 32 ր. ցեր., Բալաջարի՝ 1 ժ. 45 ր. կէսօր., Բագու՝ 2 ժ. 20 ր. ցերեկ.։

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆ՝ pousasar 1 ժ. 37 ր. գիշ., Ալէքսանդրօպօլ է հասնում 12 ժ. 21 ր. ցեր., Էջմիածին կայարան՝ 5 ժ. 30 ր. եր., Նախիջևան՝ 11 ժ. 30 ր. գիշ., Ջուլֆա՝ 1 ժ. 4 ր. գիշ.։ Մարդասար ապրանք.՝ 4 ժ. 20 ր. ցեր., Ալէքսանդրօպօլ է հասնում 3 ժ. 16 ր. գիշ., Էջմիածին՝ 8 ժ. 46 ր. առ., Ուլուխանլու՝ 9 ժ. 16 ր., Երևան՝ 10 ժ. 14 ր. առ., որից դէնը այլ ևս չէ գնում։ Խառն գնացք չորրորդ կարգի վագոններով՝ ըստ հարկի կարևորութեան՝ 5 ժ. 8 ր. ցեր., Ալէքսանդրօպօլ՝ 6 ժ. 56 ր. առ., որից դէնը այլ ևս չէ գնում։

ԲԱԹՈՒՄ՝ մարդասար № 7՝ 8 ժ. 10 ր. երեկ., Բաթում է հասնում 9 ժ. 42 ր. առ.։ Պօստային՝ 9 ժ. 42 ր. երեկ., Բաթում է հասնում 11 ժ. 48 ր. առ.։ Մարդասար № 5՝ 1 ժ. գիշ., Բաթում է հասնում 2 ժ. 8 ր. ց.։

ԹԻՖԼԻՍ Է ՀԱՍՆՈՒՄ

ԲԱԳՈՒԻՑ՝ pousasar գնացքը 8 ժ. 42 ր. առաւ., մարդասար № 5՝ 12 ժ. 11 ր. գիշ., Արագացված № 11՝ 10 ժ. 47 ր. առ.։ Վերջին գնացքը չի գնում Բաքում։

ԲԱԹՈՒՄԻՑ՝ մարդասար № 6՝ 7 ժ. 21 ր. երեկ., պօստային՝ 10 ժ. 40 ր. երեկ., մարդասար № 8՝ 12 ժ. 17 ր. կէսօրին։ Վերջին գնացքը Բագու չի գնում։

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆԻՑ՝ pousasar 6 ժամ 19 ր. առ., մարդասար-ապրանքասար՝ 6 ժ. 44 ր. երեկոյեան։

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ խառն գնացք 4-րդ կարգի վագոններով՝ 4 ժ. 48 ր. գիշերվայ։

ԲԺԻՇԿՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հիւանդանոց

Մշտական մահճակալներով

Թիֆլիս, Միխայլովսկի պր., Միքայէլեան հիւ. դիմաց, 59, տել. 1026

Հիւանդների ընդունելութիւն.

ՄԻՔ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը, միզասեռական, սիֆիլիսի և կաշուի հիւ.։

Ն. Ա. ԱԹԵՆԵԱՆՑ—ցեր. ժ. 1—2-ը, ականջի, քթի և կոկորդի հիւանդութիւններ։

Վ. Վ. ՎՆՈՒԿՕՎ—ցեր. ժ. 1—2-ը, վիրաբուժական հիւանդութիւններ։

Ի. Ն. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը, ջղային և ներքին հիւանդութիւններ։

Մ. Պ. ԿԻՄՕՆՏ—առ. ժ. 11—12-ը վիրաբուժական հիւանդութիւններ։

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ—առ. ժ. $11^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$-ը, ներքին և երեխաների հիւանդութիւններ։

Ա. Դ. ԿԱԼՄԸԿՕՎԱ-ՎՆՈՒԿՕՎԱ—ցերեկ. 2—3 ժամը, կանանց հիւանդութիւններ։

Բժշկութիւն էլեքտրականութեամբ, մասսաժով և հիպնօզով։ Միկրօսկօպիական, բակտերիօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ։ Ծաղկի պատուաստումն։ Ծծմայրերի քննութիւն։ Վճարը խորհրդի համար 50 կ.։ Օպերացիաները և համախորհուրդները ըստ համաձայնութեան։ Հիւանդների բաժանմունքը բաղկացած է Թէ ընդհանուր և Թէ առանձին սենեակներից

(կ. ե. ու.) 236. 100—87

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

ԱՐԵՏ. ԲԱԲԱՅԵԱՆԸ

Մնալով այս ձմեռ Թիֆլիսում, ընդունում է ներքին եւ ջղային հիւանդներ։

Ցերեկվայ 1—3 ժ., երեկոյեան 6—7 ժ. Լերմօնտօվսկայա փողոց տուն 21, բն. № 2.

Տ է լ է ֆ օ ն № 221.

(օ. մ.) 1213. 35—19

Բ Ժ Ի Շ Կ

Խ. Բ. ՄԵԼԻՔ-ԷՅՆԱԹԵԱՆ

Մասնագէտ սիֆիլիս, վեներական, միզասեռական և կաշուի հիւանդութիւններ։ Հիւանդների ընդունելութիւնը՝ առաւօտ. ժամը 9-ից մինչև 10-ը, երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 7-ը։

Կուչերեվսկայա փ., № 6, «Վէտցել» հիւրանոցի մօտ։ (ե. հ. շ.) 955. 100—46

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Տ. ԳԻՈՐԳԲԷԳԵԱՆ

Աչքի հիւանդութիւններ

Ընդունելութիւնը ամեն օր
Առաւօտեան ժամը 10—1
Երեկոյեան ժամը 5—7
Վելյամինօվսկայա փող № 8

(օ. մ.) 783. 100—72

Բ Ժ Ի Շ Կ

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ
հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւն ամեն օր { 5—7 ժ. երեկ.

Միքայէլեան փող., № 36. Տէլէֆօն № 388

(օ. մ.) 1216. 100—60

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

Ներքին և ջղային հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւնը

ամեն օր { առաւօտեան 9—12 ժ. / երեկոյեան 5—7 ժ.

Միքայէլեան փողոց, № 27.

(ա. օ.) 1087. 100—63

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս և վեներական հիւանդութիւնների։

Ընդունում է հիւանդներին՝

Առաւ. ժամը 12—1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը։

Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը։

Կուկիա, Սեմեօնօվսկայա փ. № 16.

Տ է լ է ֆ օ ն № 40.

(ե. ու. կ.) 984. 100—46

Բ Ժ Ի Շ Կ

Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւնը

ամեն օր (առաւօտեան ժ. $12^{1}/_{2}$—2. / (երեկոյեան ժ. 5—7.

Կիրակի օրերը միայն առ. ժ. 11—$12^{1}/_{2}$.

Հասցէն՝ Սօլօլակ, Բէհբութեան փ., № 33.

(օ. մ.) 1044. 100—65

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿԱՐ ՈՒ ՁԵՒԻ

Ուսումնարան և արհեստանոց

ՕՐ. Մ. ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆԻ

Գանօվսկայա փ. № 9.

Վերանորոգված է աշակերտուհիների ընդունելութիւնը։ Սովորեցվում է հիմնաւոր կերպով կար ու ձև 6 ամսվայ ընթացքում։ Միմիայն ձևը՝ աւելի շուտով։ Ցանկացողներին տրվում է վկայական։

(օ. մ.) 20. 5—4

!ԷԺԱՆ ԱՆԿԱՐԵԼԻ Է!

Ուղարկում եմ պօստով, վերադիր վճ. և առանց կանխավճարի «Տրիումֆ» չեվիօտի մի ամբողջ կտոր՝ $4^{1}/_{4}$ արշ, տղամարդկանց

ՋԳԵՍՏԻ ՀԱՄԱՐ **2 ր. 75 կ.**

Չը նայած որ շատ էժան է, «ՏՐԻՈՒՄՖ» կտորը բրդից է (ոչ բամբակից) և ունի բոլոր լաւ կտորների յատկութիւնը—միանգամայն ամուր է, գործնական և շքեղ։ Գոյները՝ սև, մուգ-կապոյտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն։ Ճանապարհածախքը 55 կոպ.։ Նոյնպէս ուղարկում եմ պատրաստի, կարված, միանգամայն գործնական և գեղեցիկ

ՊԻՋԱԿ 2 ՌՈՒԲԼՈՎ.

տարվայ ամեն սէզօնին մաշելի։ Ճանապ. 35 կ.։

2 ՌՈՒԲԼՈՎ ՇԱԼՎԱՐ

ուղարկում եմ պատրաստ, ամուր և գործնական կտորից կարված։ Ճանապարհածախքը 35 կ.։ Երեք և աւելի կտոր բերել տալուց՝ ճանապարհածախքը իմ հաշւին։ Պահանջները հասցէագրել.

г. Лодзь, № 72 б., фабриканту
ЗИГМУНТУ РОЗЕНТАЛЮ

Թղթակցութիւնները ռուսերէն։

(19, 28, փ. 8) (B. 2758) 86. 3—1

ՀԻՒՐԱՆՈՑ „ԿԱՎԿԱԶ" ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Տ է լ է ֆ օ ն № 358.

Սրանով պատիւ ունենք յայտնելու պ. պ. յաճախորդներին, որ նոյեմբերի 20-ից հիւրանոցի ճաշարանում

ԿԱՐԵԼԻ Է ՍՏԱՆԱԼ ՑԱՆԿԱՑԱԾ ԸՆԹՐԻՔ

Բաղկացած 1 կերակրից և 1 Թաս սուրճից—50 կոպէկ։

Հիւրանոցն ունի՝ յատկապէս պատուէրների համար՝ նորաստեղծ դահլիճ, ուր ընդունվում են պարահանդէսների, հարսանիքների և ընկերակցական ճաշկերոյթի պատուէրներ։

Դահլիճն ունի պիանինօ և առանձին սենեակներ։

Յարգանքով՝ Ի. Կոշկիլայա և Ն. Սիխարուլիձէ

(օ. մ.) 870. 100 59

1910 ԹԻՒ ՀԱՄԱՐ

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

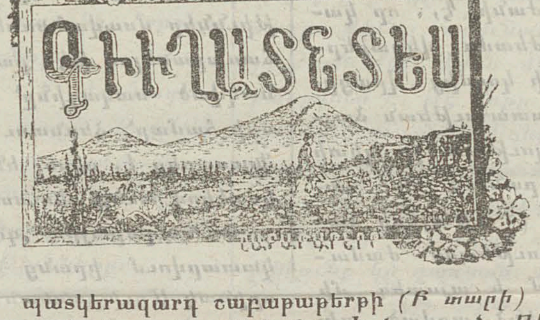

պատկերազարդ շաբաթաթերթի (Բ տարի)

«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԻ» բովանդակութիւնը. Երկրագործութիւն։ Անասնաբուծութիւն և կաթնատնտեսութիւն։ Պարտիզպանութիւն և պտղաբուծութիւն։ Այգեգործութիւն և գինեգործութիւն։ Յատուկ բոյսերի մշակութիւն։ Մեղուաբուծութիւն և շերամապահութիւն։ Բանջարաբուծութիւն։ Թռչնապահութիւն։ Կօօպերացիա և սպառողական ընկերութիւններ։ Գիւղատնտեսական նորութիւններ։ Գիւղատնտեսական կեանք։ Գրախօսութիւնն Թղթակցութիւններ։ Տնայնագործութիւն և տնարարութիւն։ Հարց և պատասխաններ։ Փոստ-արկղ և յայտարարութիւններ։

Առաջիկայ 1910 Թւին «Գիւղատնտեսին» աշխատակցելու են նաև Թիւրքահայ գիւղատնտեսներ։

«Գիւղատնտեսը» 1910 Թւի իր տարեկան բաժանորդներին Թերթի համարներից դուրս տալու է որպէս նուէր՝

ՀԱՑԱԲՈՅՍԵՐԻ ԵՒ ԽՈՏԱԲՈՅՍԵՐԻ ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍԵՐՄԵՐ

Բ ա ժ ն ե գ ի ն ը.

Ռուսաստանում		Արտասահմանում	
Տարին	3 րուբլի	Տարին	4 րուբլի (12 ֆրանկ)
Կէս տարին	2 րուբլի	Կէս տարին	2 ր. 50 կ. (7 ֆրանկ)

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція „Гюхатнтесъ". Արտասահմանից՝ Tiflis (Russie) Rédaction «Guchatntess».

(կ. հ.) 1179. 24—22

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ՄԻՆԻՍՏՐ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՅ ԳՏՆՎՈՂ

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

Թիֆլիս, Միխայլեան պր. 24/4,

Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առև. տր. կրթութիւն։

Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատեստատներ։

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ պարապմունքները կատարվում են կուրսերում՝ Լոնդոնի Pitman և Պարիզի Pigier դպրոցների ձևով կազմակերպված Muster-Comtori-ում։ Նիւթերն առնվում են րէալ կեանքից։ Առարկաներն են. ա) պարտադիր. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրան., ամերիկական, բանկային և գործարանական, 2) Առևտրական Թւաբանութիւն, 3) Քաղաքատնտեսութիւն, 4) Օրէնսգիտութիւն (առևտրական իրաւունք, մուրհակի կանօնադրութիւն), 5) Առևտրական Թղթակցութիւն, 6) Թւաբանութիւն համրիչի վրա, 7) Վայելչագրութիւն, արագագրութիւն (ամենավառ ձեռքի ուղղումն). բ) ոչ պարտադիր. 1) ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐ, 2) ստգրութիւն, 3) դակտիլօգրաֆիա (րեմինգտօն և այլ.) և 4) առևտր. Թղթակցութիւն օտար լեզուներով։ Զբաղմունքները կատարվում են և ցերեկը. Ունկնդիրների Թւի շատութեան պատճառով բացվում է զուգընթաց բաժանմունք։ Ունկնդիրների Թիւը սահմանափակված է։ Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը առ. 10—12 ժ. և եր. 4—7 ժ.։ Ծրագիրը և կանօններն ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքում։

Կուրսերի հիմնադիր՝ առևտր. գիտութեան կանդիդատ Տ. ՓԻԼՕՅԵԱՆ

(ա. օ.) 1387 20—13

Ֆրանսիական Շոգենաւային Ընկերութիւն

«ՄԵՍՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ»—«MESSAGERIES MARITIMES»

Յունվարի 22-ին (փետրվարի 8-ին ըստ ն. տ.) մեկնելու է Բաթումից առաջնակարգ «Crimée» շոգենաւը հանդիպելով Տրապիզոն, Սամսոն, Կ. Պօլիս, Դարդանէլ, Զմիւռնիա, Պիրէյ, Մարսէլ, Հավր և Լոնդոն։

Ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակները մինչև Պարիզ, Նիւ-Եօրկ և Շանխայ (Չինաստան), Հեռաւոր Արևելք գնացողների համար, կարելի է ստանալ Թիֆլիսում, պակասեցրած գներով։

Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան Թիֆլիսի գործակալ պ. Վ. Յակոբեանին, Նախկին Արծրունու քարվ. № 608. Գործակալութիւնը բաց է [illegible] 9—2 ժամը ցերեկով և 5—7-ը երեկոյեան, [illegible]

70. 1—1

Типографія „Экономія" Большая Ванкская № 3.